Nr 2 - 2013

Spoven

Nordöstra Skånes Fågelklubb

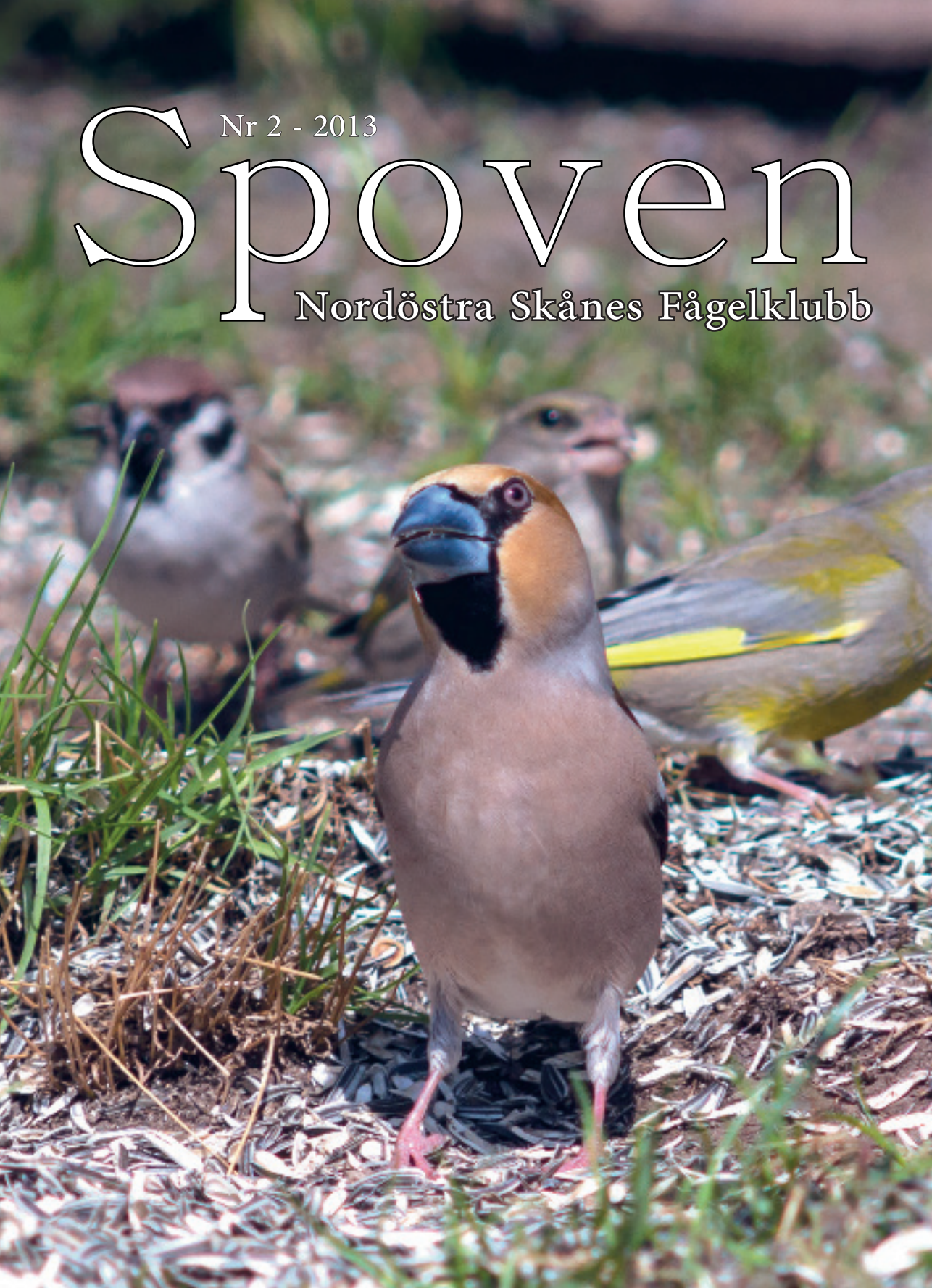

Spoven

årgång 37

Nordöstra Skånes Fågelklubb - En förening för fågelintresserade

Vi vill främja utforskandet och skyddet av fågelfaunan och fåglarnas livsmiljöer.

Vi vill sprida intresse för fåglar och fågelskydd hos allmänheten.

Verksamhetsområdet är Kristianstads och Bromöllas kommuner.

Vi arrangerar många exkursioner till intressanta fågellokaler, både nära och fjärran.
Vi anordnar trevliga innemöten med föredrag och bildvisningar om fåglar.
Vi erbjuder våra medlemmar lärorika och roliga studiecirklar.
Vi ger årligen ut fyra nummer av tidskriften Spoven.
Vi har kul när vi träffas. Kom med du också!
Vi organiserar och genomför ornitologiska undersökningar.
Vi föreslår och verkar för genomförandet av fågelskyddsprojekt och inventeringar.
Vi bistår myndigheter, organisationer och enskilda i ornitologiska frågor.

Föreningen har över 500 medlemmar - du är också välkommen!

Sätt in medlemsavgiften på plusgiro 1 64 24 - 4 så får du också vår tidskrift SPOVEN i brevlådan! Medlemsavgiften 2013 är 125 kr. Medlem under 25 år/familjemedlem 25 kr.

Hjälp oss i fågelskyddsarbetet!

Nordöstra Skånes Fågelklubb
(medlemskap och adressändringar)

c/o Peo Kjellsson, Frans G Wibergs v10,
291 40 Kristianstad. 044 - 704 84

peo.kje06@telia.com

www.spoven.com

Organisations nummer: 802430-9349

Tidskriften SPOVEN (4 nummer per år)

Ansvarig utgivare	Jan Linder
Redaktion	Patrick Tollgren Lazarov Emil Andersson Elin Wetterlöf
Bildredaktör	Sven Birkedal
Tryck	GL-Tryck
2013 - Årgång 37	ISSN 1103-0917

Innehåll

Ordförande sjunger ut 4

Upprop Igelkottinventering 5

Aktuellt i fågelmarkerna 6

Fångad i flykten 9

Erik Schönbecks donation 12

13 Häckfågelinventering av Strandängar

26 Exkursionreferat: Dammen vid Adinal

28 Rapport: Holkprojekt för småugglor

32 Fågelskådningens dag

Tranorna i pulken 2013 34

Intervju med en fågelräkanare 37

Vinterfåglar inpå Knuten 41

Du behövs! 44

Program 45

Omslag fram: Stenknäck foto: Patrick Tollgren Lazarov
Omslag bak: Svarthätta foto: Hans Cronert
Omslag insida och Innehåll
foto: Patrick Tollgren Lazarov

Ordförande sjunger ut!

Eftersom undertecknad också har uppdrag i Skånes Ornitologiska Förening (SkOF) får vi den vägen information kring en hel del fågelskyddsfrågor som inte når fågelklubben på annan väg. SkOF har möjlighet att yttra sig kring jaktfrågor till länsstyrelsen. Då särskilt kring alla skyddsjaktsansökningar som kommer in. Förutom gäss, som fortfarande är i majoritet bland ansökningarna, handlar det under våren om ansökan om skyddsjakt på kråkfågel. Detta under sista halvan av april och ibland in i maj månad. Dessförinnan finns dessa upptagna under allmän jakt men skyddas under häckningstid som de flesta fåglar, undantag finns.

foto: Fredrik Rydhagen

Vissa ansökningar förefaller vara mycket slentrianmässiga och anger på sin höjd viltvård som motiv. Andra är mer motiverade med skydd mot predation av häckande fåglar och strandängar. Allmänt är dock intrycket att de som ansöker tror att man genom att utan selektion skjuta/avliva kråka, kaja och skata kan åstadkomma väsentligt förbättrade överlevnadsmöjligheter för övrig fauna. Jag tror inte särskilt mycket på sådana åtgärder då det övergripande problemet är den totala förändring landskapet genomgått under de senaste decennierna. Bl a då genom storskaligt jordbruk, skogsbruk och utökad exploatering av värdefulla biotoper.

Skyddsjakt kan möjligen vara motiverad om man exakt kan fastställa vilka enskilda individer bland predatorerna som utövar kritisk påverkan på starkt hotade arter. Fågelklubben har själv valt att i några sådana fall ansöka om skyddsjakt. Att generellt tro att man drastiskt minskar problemen för t ex vadarfåglar med hjälp av kråkfällan eller bösspipan är att ha för höga förväntningar. De hjälper inte som enda möjliga metod. Naturvårdverket har gett ut nya anvisningar för skyddsjakt. Om länsstyrelsen följer dessa, vilket de meddelat är deras avsikt, så kommer fortsättningsvis en del obefogade ansökningar om skyddsjakt att avslås.

Nils Waldemarsson
ORDFÖRANDE

Har du sett en igelkott?!

Man vet att igelkottar har minskat, men inte hur mycket. Naturskyddsföreningen genomför just nu en riksinventering av igelkottar. Rapportera in dina observationer så bidrar du till att öka kunskapen om igelkottarnas situation. Information om både levande och döda igelkottar är viktig. Man kan även rapportera observationer som är flera år gamla.

Man rapporterar in sina obsar på Naturskydsföreningens hemsida:

http://www.naturskyddsforeningen.se/igelkott

Ovan efter internetlänken ser ni något som är något nytt i Spoven. Det är en QR-kod som man kan använda på sin mobil eller surfplatta om den har en kamera, en QR-läsare (som är ett gratisprogram) samt tillgång till Internet. Om man läser av koden med mobilen eller surfplattan så länkas man vidare direkt till websidan som står till vänster om koden. Och är länken till Googlemaps så får man välja om man vill öppna sitt kartprogram på sin telefon och det är en Android.

PS. Är orginal webadressen mycket lång så har vi bytt den mot en kort alternativ adress. Man hamnar ändå på rätt adress dvs Naturskyddsföreningens hemsida i fallet ovan.

Trevlig läsning!
/Redaktionen

Aktuellt i fågelmarkerna

Rapporterade fåglar 1 februari – 30 april

av Ulf Sjölin och Ulrika Tollgren

De flesta fynden är hämtade från ”rapportsystemet för fåglar” på Svalan http://www.artportalen.se/birds/ Det finns fler observationer att finna på http://www.spoven.com/ under menyn Aktuella Obsar. Du kan själv lägga in dina iakttagelser och på så sätt bidra till flödet av rapporter. Alla obsar är inrapporterade inom föreningens område. Ha i åtanke att alla observationerna ännu inte är granskade av någon raritetskommitté (RK eller RRK).

Perioden inleddes med lång kyla som gav ganska fågeltomt och tyst i markerna sånär som på de många gässens kacklande. Och först så hände ingenting och sedan hände ingenting, men så hände allting på en gång. Väderflyttarna anlände samtidigt som tropikflyttarna.

Den 25 mars invigdes Pulkens uppfräschade fågeltorn och utemuseum till tonerna av den isande nordanvinden och tranorna gick inte ens att räkna. Den 28/3 rapporterades 1 (hel) trana in från Pulken. Efter ett antal försenade avgångar började markerna så småningom töa upp och de första tranorna kom som ett aprilskämt. Ytterligare några dagar gick innan några stora flockar anlände och den 7:e april gjordes årets toppnotering med 2 100 tranor. Människor vallfärdade i tusental för att njuta av vårens varmt efterlängtade budbärare och folkfesten.

En rödhalsad gås som följde med vitkindade gäss alternerade under dygnet mellan Isternäset och Håslövs ängar. På Håslövs ängar var den oftast ganska svårsedd, men tidvis kunde den avnjutas på lagom avstånd när den betade på Isternäset.

Festen vid Sånnarna inleddes kvällen den 15 april med larm om en svårsedd härfågel. Och invaderande skådare kunde under några dagar mingla runt och håva in stäpphök, brun glada,

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Snösparv

brandkronad kungsfågel, svarthakad buskskvätta, ringtrast och göktyta tillsammans med en ganska välvillig härfågel. Allt till tonerna av en intensiv trädlärkskonsert!

Ringtrastar har setts rastande lite varstans i området och den 18 april larmades det ut en hanne söder om Miklagård, Landön som visade sig bli inte mindre än 3 hannar!

Årets stora invasionsart tallbit gav bara ifrån sig några toner vid Mjönäs Udde.

Det råder fortfarande brist på rapporterade obsar ifrån Bromölla kommun, så om du är Bromöllaskådare, rapportera!

http://www.artportalen.se/birds/

Obsboken: *http://alturl.com/sjbyp*

Gåsräkningen sep 2012 - mars 2013

Art	15 sep	13 okt	17 nov	15 dec[1]	12 jan	16 feb	16 mars
Sädgås	-	20	4 593	x	7 387	7 278	17 159
Spetsbergsgås	-	-	2	x	4	-	52
Bläsgås	-	192	932	x	66	14	780
Fjällgås	-	-	-	x	-	-	-
Grågås	10 779	11 522	7 482	x	1 663	985	5 977
Grå x kanada	-	-	8	x	-	-	-
Kanadagås	21	60	1 415	x	1 901	1 489	5 977
Vitkindad gås	1 559	9 759	13 380	x	40	17	263
Prutgås	-	-	-	x	-	-	-
Rödhalsad gås	-	-	-	x	-	-	-
Totalsumma	**12 359**	**21 552**	**27 812**	**x**	**11 061**	**9 783**	**27 203**

1. Räkningen 15 december ställdes in pga dåligt väder (snöstorm)

foto: Hans Cronert

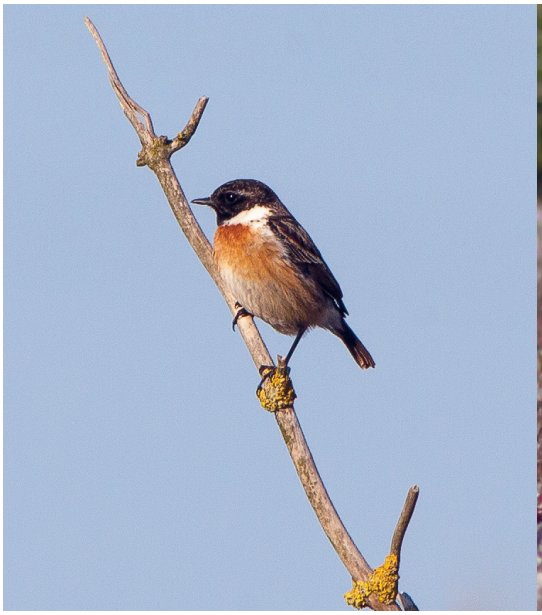

foto: Sven Birkedal

Sånnarna bjöd på många rariteter denna vår. T.v. svarthakad buskskvätta. T.h härfågel

Art	Plats och datum	Antal individer
Mindre sångsvan[1]	I och runt Råbelöfssjön 5-16/4	25-170
	Håslöv, Hammarsjön 13/4	17
Rödhalsad gås	Isternäset/Håslövs ängar 5-15/4	1[2]
	Tosteberga 14/4	1
Svarthakedopping	Yngsjö havsbad 16/4	21
Brun glada	Pulken/Sånnarna 15-21/4	1
Stäpphök	Åhus/Sånnarna 15-16/4	1
Trana (årets toppnotering)	Pulken 7/4	2 100
Dammsnäppa	Isternäset 19/4	1
Kaspisk trut	Yngsjö 13/4	1
Hökuggla	Fjällmossen 6/1-7/4	1
	Sjögård, Yngsjö 22/2-6/3	1
Sparvuggla	Oretorp, Näsum 14/2	1
Lappuggla (död)	Norra Strö 18/3	1
Pärluggla	Björket 27/3	1
Härfågel	Sånnarna 15-17/4	1
Vattenpiplärka	Håslövs ängar 18/4	1
Svarthakad buskskvätta	Sånnarna 17/4	1
Ringtrast	Fjällmossen 15/4	1
	Skånehuset 18/4	1
	Landön 18-19/4	1-3
	Oppmanna 19/4	1
	Sånnarna 19/4-27/4	1-8
	Östra Hammaren 26/4-27/4	2-3
Brandkronad kungsfågel	Sånnarna 16/4	1
	Juleboda 18/4	1
	Äspet 21-30/4	1-2
Halsbandsflugsnappare	Tivoliparken 26/4	2
	Ekenabben 28-29/4	1
Tallbit	Udden, Mjönäs 27/2	1
Snösparv[1]	Äspet 12-13/3	4
	Ripa 14/4	6

1. 1-6 individer har inte redovisats här
2. Troligen samma individ som rört sig mellan dessa lokaler

Ulf Sjölin & Ulrika Tollgren

Fångad i flykten

av Ulrika Tollgren

Fångad i flykten är ett återkommande inslag i Spoven. Det är en intervju med personer i vår förening där vi får reda på lite om dem och deras fågelintresse. Denna gång intervjuar vi Greger, 2012 års pristagare för sitt arbete i Rapportkommittén

- Grattis Greger! Vill du börja med att berätta om det arbete som ligger bakom att du fick årets pris?
Jag tycker att det är kul med statistik och rapporter och har arbetat med att lägga in fågelklubbens gamla observationer i Svalan. Även om alla observationerna har funnits i excel sedan tidigare så måste listorna genomarbetas bland annat genom att se till att de har samma lokalbeteckningar som de som finns i Svalan. Det arbetet har tagit ungefär 7 år!

– Du sysslar en del med ringmärkning. Kan du berätta lite om vad ni gör?
Just nu är det fokus på projektet med småugglorna. Det innebär att vi märker ungarna i eventuella häckningar som genomförs i holkarna. Annars blir det mest ringmärkning av duvhökar, fångade på godsen under hösten.

– Varför fastnade du egentligen för just fåglar?
Från början var jag egentligen mest intresserad av insekter, eftersom alla släktens gubbar var intresserade av det. Mina föräldrar tog mig ofta ut i naturen och då var det ofta focus på rovfåglar. Någon gång i

foto: Göran Flykt

Greger med kartan i högsta hugg

mitten av 80-talet tillbringade jag en sensommar i Äspet och skådade i princip varje dag. I samma veva började jag följa med Erik Schönbeck och hade då förmånen att få hjälpa honom med ringmärkning. Det var då det blev fåglar!

– Vilken är din starkaste skådarupplevelse?
Det är från en av fågelklubbens resor till Öland. Vi var nere vid Ottenby och det var jag som upptäckte och ropade ut både rödhalsad gås och mindre lira. Mindre lira i Östersjön är stort, det finns inte speciellt många sådana observationer. Det var så jag blev alldeles darrig i benen!

– Hur ser din skådardröm ut?
En resa till ett fågelrikt område såsom Costa Rica eller Sydpolen hade varit trevligt.

– Vilken var din första kikare?
Det var en 10x50 handkikare för 200 kr som vägde typ 3 kilo. Tung som en blydank var den!

– Och hur ser din utrustning ut idag?
Jag har en 10X40 Zeiss handjagare och en Swarovskitub ATM80 HD.

– Varför ska fågelintresserade gå med i fågelklubben?
Främst för att det är kul och spännande att lära sig mer om fåglar tillsammans med likasinnade. Och man lär sig hela tiden nya saker oavsett hur duktig man är.

– Vilket smultronställe rekommenderar du Spovens läsare så här i vårtider?
Vannebergaholmen!

– Fem snabba till Greger:

√	Sträck	-		Ringmärkning
√	Falsterbo	-		Ottenby
√	Gryning	-		Skymning
√	Strandäng	-		Våtmark
	Vandring	-	√	Tag plats

Ulrika Tollgren

På nästa sida hittar ni lite information om Gregers rekommendation Vannebergaholmen.

Greger rekommenderar:
Vannebergaholmen

Vannebergaholmen, som ligger mellan Tosteberga och Landön, är en lokal som kan bjuda på godbitar i stort sett hela året. Hav, betade strandängar och den kustnära furuskogen lockar både bofasta och rastande fåglar.

Om du kör från Vanneberga mot Trolle Ljungby svänger du höger in på Trolle Ljungbyvägen i 90°-kurvan och kommer du ifrån Trolle Ljungby kör du rakt fram i densamma. Kör några 100-meter på vägen till den gula skylten ”2 Kollamossen” där du svänger vänster in på Kolamossevägen. Följ den gropiga vägen rakt fram hela tiden och när du når skogskanten parkerar du bilen på gräsplätten[1].

foto: Ulrika Tolgren

Småvadare håller till i tångbankarna vid stranden.

Vannebergaholmen är en lokal som består av flera olika sorters biotoper och därför är den intressant större delen av året. På våren kan du följa skogskanten ca 250 m åt vänster tills du når vattensamlingen som kallas Vanneberga plurra. Ganska ofta rastar där lite småvadare såsom skogssnäppa och ibland även en del trastar. Här har du också utsikt över ängar där många gäss och rovfåglar rör sig.

Går du istället rakt mot havet rör du dig genom ett fure där det ofta rastar gott om tättingar i sträcktider. Då kan det allra mesta dyka upp. På strandängarna går det betande får och kor och karaktärsarter är gulärla och stenskvätta men även törnskator häckar på holmen. Längs med havet finns både klippor men framförallt långa, grunda stränder som uppskattas av både bofasta och förbipasserande vadare. Ta gärna en sväng om fårhagarna och de buskmarker som finns i anslutning till dem.

Området är ingen officiell besökspunkt och saknar därför onaturliga toaletter. Ett besök på Vannebergaholmen måste få ta tid så ta med en rejäl fika och njut av allt omkring dig!

1. Här är en länk till Vannebergaholmen på Google Maps.
http://goo.gl/maps/U2lfM

Erik Schönbecks donation

Erik Schönbeck ringmärkte under 65 år mer än 121 000 fåglar. Erik donerade strax före sin bortgång 2003 en ansenlig penningsumma till fågelklubben vars avkastning ska komma fågelforskningen till del.

Första utdelningen ur donationen skedde hösten 2005. Exempel på projekt som erhållit bidrag är:

- Ringmärkning och studier av kornknarr och småfläckig sumphöna
- Småfågelholkar i urban miljö
- Holkprojekt för olika ugglearter i skogsmiljöer
- Antipredatorburar till skydd för ängshökshäckningar.

Här följer ett sammandrag av donatorns vilja och statuterna för donationen:

> *Stiftelsens ändamål är att stödja vetenskapliga undersökningar av fågelfaunan inom Nordöstra Skånes Fågelklubbs område (Kristianstad och Bromölla kommun). Det föreligger dock ej hinder för att stödja jämförande undersökningar utanför fågelklubbens verksamhetsområde.*
>
> *Exempel på sådana undersökningar är populationsundersökningar, sträckräkningar, ringmärkning och liknande. Vidare kan fågelskyddsbefrämjande åtgärder och populationshöjande åtgärder som t ex uppsättning av holkar och plattformar vara lämpliga.*
>
> *Stiftelsen bör även främja enskilda medlemmars kunskaper genom att stödja medlemmens deltagande i kurser, symposier eller andra fågelstationers verksamhet.*
>
> *Stiftelsens medel är enbart avsedda för amatörornitologer.*
>
> *För att erhålla medel krävs medlemskap i Nordöstra Skånes Fågelklubb. Det förutsätts att stipendietagaren redovisar sitt resultat på lämpligt sätt, exempelvis i fågelklubbens tidskrift.*
>
> *Avkastningen från donationen utgörs för tillfället av 20 000 kr. Den eller de personer som genomför eller planerar något projekt som passar in enligt donatorns vilja kan ansöka om hela eller delar av summan senast den 31 augusti 2013.*

Ansökan om medel, som bör innehålla en fullödig redogörelse för projektets intentioner, genomförande, mål och hur redovisning skall ske, insänds till:

Nordöstra Skånes Fågelklubb
C/o Nils Waldemarsson
Skånegatan 6, 295 32 Bromölla

Häckfågelinventering av havsstrandängar i nordöstra Skåne 2012

av Nils Waldermarsson

Vadarpopulationerna på våra strandängar, såväl de som finns vid havet som i inlandet, minskar påtagligt. Detta har föranlett länsstyrelsen att genom uppdrag till ideella föreningar och andra genomföra en samlad inventeringsinsats under 2012. Som förväntat visar resultatet från havsstrandängarna hos oss en dyster utveckling för vadarfåglarna. För övriga inventerade arter är utvecklingen blandad.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Uppdraget

På uppdrag av länsstyrelsen i Skåne har inventering av havsstrandängarna i vårt område genomförts av fågelklubben. Inventeringen sammanfaller med en inventering av huvuddelen av strandängarna i Skåne. Lokalerna som inventerats av fågelklubben utgörs av samma strandängar mellan Fårabäck och Valjeviken som vid inventeringen 2004. I samband med första besöket har en översiktlig hävdkartering gjorts. Vidare har räkning av möjliga predatorer skett vid varje besök. Allt har redovisats till länsstyrelsen i enlighet med uppdraget.

Historik

Ängholmarna, som inte ingått i årets inventering, inventerades redan 1939 (Hallberg 1941). Inventering av havsstrandängarna med likartade metoder som 2012 har

genomförts 1980 (Elmfors 1980), 1983/84 (Cronert och Svensson 1991), 1995 (Waldemarsson 1996) och 2004 (Waldemarsson 2005). Därför kan jämförelser göras över en längre tidsperiod.

Metodik/inventeringsperioder
Använd metodik har följt avtalet med länsstyrelsen och ”Gemensamt delprogram Strandängsfåglar bilaga 3”. Utöver de tre stipulerade besöken har ett fjärde besök gjorts i månadsskiftet maj/juni i hela området. Samtliga dessa besök, med något undantag, har skett under morgon och förmiddag. Väderleken och sikten har vid samtliga tillfällen varit tjänlig. Därutöver har vissa kontroller utöver dessa fyra besök gjorts vid viktigare häckningsplatser. Dessutom redovisas, utöver uppdraget, även den boräkning som genomförts årligen i ett särskilt projekt på Trueskär och Saltholmen sen 2006.

Områdets hävd
I uppdraget har ingått att göra en översiktlig hävdkartering vid första besöket enligt metodik. Eftersom motsvarande uppgift ingick 2004 så görs även följande kommentarer.

Allmänt kan sägas om jämförelse görs med motsvarande bedömning 2004, även om delvis olika bedömningsanvisningar använts, att huvuddelen av området hävdas med motsvarande omfattning som då. Vissa områden, som t ex nordväst om Käringören, hävdas t o m intensivare nu. Ett område där beteshävden dock helt har upphört är Oxaholmspartiet öster om Skräbeåns mynning.

Ett annat och möjligen tillfälligt problem är den mängd tång och sjögräs som sköljdes upp på de låglänta stränder som är exponerade åt sydost under en kombination av högvatten och kraftig sydostlig vind under vintern. Detta hämmade eller omöjliggjorde tillväxten av gräs och örter i vissa områden. Förmodligen drabbas stränderna av detta med oregelbundna mellanrum och återhämtar sig igen.

Hot och störningar
Ett antal störningar som kan anses vara såväl lokala som mer generella för havsstrandängar har noterats.

Såväl nötkreatur som får går med förkärlek ut på landnära holmar och småöar, både för att beta och söka svalka i havsbrisen. På ett begränsat utrymme kan detta vara förödande för más-, tärn- och vadarhäckningar. Under 2012 har detta problem uppmärksammats särskilt utanför Edenryds badplats, för silvertärna, utanför Tostebergа ängar, för tärna och skärfläcka, och Terraholmen , för tärna och vadare. Problemet är relativt enkelt att komma till rätta med genom att upprätta avtal med kreatursh ållaren om att stängsla ön på lämpligt sätt under häckningsperioden. Jag bedömer att detta varit en av de viktigare orsakerna till dåligt häckningsresultat för dessa artgrupper under 2012.

Hundrastning, såväl med kort och långt koppel, som lössspringande, är ett återkommande problem i vissa områden. Upplysning och i värsta fall polisanmälan skulle kunna vara möjliga metoder att komma till rätta med en del av detta problem.

Spöfiske förekommer flitigt i vissa områden under häckningstid. Detta är särskilt förekommande på Ö och V Hammaren, Landön och Tosteberga ängar. Störningen är påtaglig när fisket pågår under lång tid och i närheten av bo, ägg och fågelungar. Förutom upplysning är en möjlig och förmodligen nödvändig väg att införa beträdnadsförbud på vissa strandnära öar och holmar som t ex Terraholmen under häckningstid. I vissa områden, där redan beträdnadsförbud råder, är också behovet stort av att ersätta, förnya och komplettera befintliga och obefintliga skyltar.

Sammanfattning av inventeringsresultatet
Knölsvan och simänder uppvisar i förhållande till närmast föregående inventeringstillfälle, år 2004, inga större avvikelser. Undantaget skulle i så fall vara den fortsatta uppgången för snatterand. Däremot förefaller dykänderna minska. Undantaget för dessa är storskraken som förfaller att öka i området. När det gäller gässens populationsutveckling så ökar vitkindad gås dramatiskt, 143 kullar inräknade mot 7 kullar år 2004, och kanadagåsen minskar nästan lika dramatiskt från 27 par till 5 par.

Generellt sett minskar hela vadarpopulationen, undantagen är skärfläcka och enkelbeckasin. Storspov och roskarl är numera utgångna på strandängarna. Rödbenan uppvisar en mycket tydlig nedgång. Beståndet är halverat över de senaste åtta åren.

Av måsfåglarna uppvisar skrattmåsen en dramatisk negativ förändring då resterna av den tusenhövdade kolonin vid Tosteberga bodar kraschade under tidig vår. Orsaken är predation. Med i fallet följde den kentska tärnan som i stort sett lämnade området. För övriga sterna-tärnor är utvecklingen dock mer positiv med undantag för småtärnan.

Artvis redovisning
Resultatet från inventeringen presenteras med kommentarer art för art. Antalet par inom () anger antalet par 2004, 1995 resp 1983/84. För mer detaljerad redovisning se tabell 1.

Knölsvan 24 par (23, 30, 20 par)
Antalet knölsvanspar har över tiden varit stabilt i kustområdet. Detta trots en allmän uppfattning om att antalet lyckade häckningar och överlevande ungfåglar har försämrats. Tidigare inventeringar visade dock på ett klart minskande antal häckpar på öar och holmar.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Knölsvan

Grågås 44 par (39, 5, 0 par)
Den explosionsartade utveckling som skedde av grågåsbeståndet fram till mil-

lennieskiftet har planat ut. Denna uppfattning förefaller även gälla utvecklingen av grågåsbeståndet generellt i Skåne. Antalet redovisade häckande par 2012 grundar sig på antalet räknade ungkullar.

Kanadagås 5 par (27, 20, 9 par)
Här föreligger en klar nedgång i beståndet. Trenden är densamma för de kanadagäss som häckar på öar och holmar. En tänkbar orsak där ute kan vara den ökade igenväxningen. Kanadagåsen föredrar en öppen boplats.

Vitkindad gås 143 par (7, 0, 0 par)
En verkligt explosionsartad utveckling har skett. Antalet par för 2012 grundar sig enbart på antalet räknade ungkullar.

Gravand 52 par (95, 47, 42 par)
Gravanden uppvisar en ojämn kurva från de fyra inventeringsåren. 2012 års resultat visar dock på en mycket tydlig nedgång i förhållande till toppåret 2004. Nedgången är tydligare i områdets östra delar.

Bläsand 0 par (0, 4, 2 par)
Då bläsanden huvudsakligen noterats enbart vid de tidiga inventeringsbesöken menar jag att arten inte förekommer som häckfågel i området.

Snatterand 30 par (17, 3, 4 par)
Arten fortsätter att öka i området. Några ungkullar har inte setts vid inventeringstillfällena men snatteranden häckar relativt sent. Under atlasinventeringsperioden 2004-2009 sågs dock åtskilliga ungkullar i området.

Kricka 9 par (10, 7, 10 par)
Liksom för bläsanden förekom flest observationer under de tidiga inventeringsbesöken. Atlasinventeringen visade inte på någon säker häckning, enbart trolig häckning. Väljer vi enligt metodanvisningarna

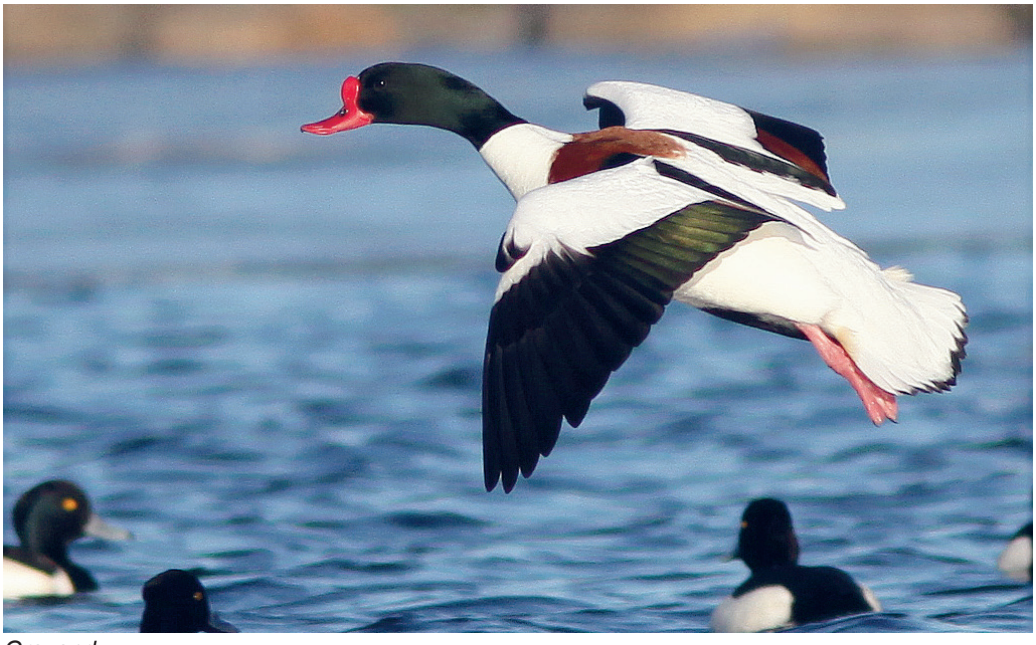

foto: Linda Niklasson

Gravand

kommer vi fram till 9 par. Jag tillåter mig dock att betvivla att huvuddelen av dessa verkligen häckade.

Gräsand 77 par (75, 28, 46 par)
Efter den kraftiga ökningen fram till förra inventeringstillfället 2004 förefaller arten vara stabil. Under en lång följd av år sker dock utsättning av jaktänder. Hur dessa påverkar den ”vilda” populationens utveckling torde dock vara ganska oklart.

Stjärtand 0 par
Denna har endast observerats under besöken i april varför det är rimligt att anta att stjärtand inte häckar i området. De tidiga observationerna är med stor sannolikhet rastande fåglar.

Skedand 8 par (13, 7, 7, par)
Utvärderingen, med observerat antal från minst två besökstillfällen, visar på en minskning sen föregående inventeringstillfälle till en nivå i paritet med tidigare inventeringar. Om man i stället valt resultatet från ett besökstillfälle hade antalet varit det dubbla. Att arten verkligen häckar visar över tiden såväl bofynd som ungkullar.

Vigg 5 par (6, 3, 9 par)
Vigg är en senhäckande och svårinventerad art. Den förfaller dock vara stabil efter en betydande nedgång på 1980-talet. 1980 ansågs 52 par häcka i hela området, inklusive skärgårdsöarna (Elmfors 1980)

Ejder 55 par (129, 52, 15 par)
Bedömningen av antalet ejderpar grundar sig på huvudsakligen på räkning av antalet ungkullar. Nedgången är ungefär 60 % sen föregående inventeringstillfälle. Detta

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Ejder

är dock inte lika dramatiskt som i andra områden av Östersjön där det talas om 90 % nedgång. Jämförelser kan också göras med boräkningarna på Trueskär och Saltholmen.

Småskrake 19 par (23, 36, 31 par)
Småskraken är en sen häckare. Antalet häckande par har minskat över tiden.

Storskrake 11 par (6, 0, 1 par)
Till skillnad från småskraken häckar storskraken tidigare varför ungkullar har observerats under inventeringsperioden. Ökningen är särskilt påtaglig i de östra delarna av inventeringsområdet. En ökande igenväxning med möjligheter att finna boplatser i håligheter m m, gynnar förmodligen storskraken.

Strandskata 43 par (48, 52, 76 par)
Strandskatan håller en svagt minskande population i området sen den mer omfattande nedgången på 1980-talet.

Skärfläcka 36 par (38, 13, 3 par)
Antalet skärfläckor förefaller vara oförändrat sen förgående inventeringstillfälle. Dock har fläckorna rört sig mycket under 2012 mellan möjliga häckningsplatser. Häckningsresultatet har troligen blivit skralt. Endast på Rustningsskär har avkomma kunnat observeras.

Mindre strandpipare 1 par (0, 1, 0 par)
Mindre strandpipare finns i mycket begränsad omfattning i området. Dock har arten uppvisat häckningskriterier innanför Takholmen.

Större strandpipare 12 par (17, 18, 20 par)
Den relativt stabila population som funnits i området över tiden minskar successivt. Möjliga orsaker är störning och predation. Några fynd av ungar har inte gjorts under 2012.

Tofsvipa 25 par (34 par, -, -)
Tofsvipan inventerades i området för första gången 2004. Sen dess har den mins-

foto: Linda Niklasson

Strandskata

kat. Tofsvipan drabbades av ett par svåra vintrar i övervintringsområdena under 2009/10 0ch 2010/11. Detta kan bidragit till en del av nedgången.

Kärrsnäppa 2 par (4, 3, 8 par)
Än så länge finns två par kvar i det klassiska området för arten, Vannebergaholmen. Så har det sett ut sen förra inventeringstillfället. Andra tidigare lokaler, som öster om Tosteberga bodar, står sen åtskilliga år tomma.

Enkelbeckasin 8 par (10, 2, 7 par)
Arten håller en stabil population i området där tre områden kan urskiljas: Våtmarken på Ö Hammaren, våtmarken innanför Vannebergaholmen och Gyetorpskärret. Bofynd har gjorts under inventeringen.

Storspov 0 par (2 par, -, -)
Endast rastande fåglar har observerats. Storspoven var redan fåtalig i området vid en riktad inventering 1999. Idag är den helt utgången.

Rödbena 19 par (37, 24, 73 par)
En vadarart som uppvisar en klart negativ utveckling är rödbenan. En halvering av populationen har således skett under de senaste åtta åren.

Roskarl 0 par (3, 3, 8 par)
Roskarlen får betraktas som utgången i området . Inga observationer av arten i området under häckningstid finns. Under 2011 sågs endast ett exemplar i området.

Skrattmås 250 par (1501, 17, 566 par)
Tyvärr inträffade det som förutsades under 2011 på Bodaskäret. Skrattmåskolonin kraschade p g a predation framför allt ifrån mink och slutligen med benäget bistånd av en korp. En del av skrattmåsarna genomförde omhäckningar på ett par öar nordost om Tosteberga med varierad framgång.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Skrattmås, juv

Fiskmås 91 par (60, 37, 102 par)
Arten har efter en lång följd av år med nedgång återhämtat sig en del i kustområdet. Den häckar företrädesvis på lämpliga stenar i glesa kolonier.

Gråtrut 102 par (80, 1811, 132 par)
Huvuddelen av gråtrutarna häckar på holmarna utanför kusten. Antalet gråtrutar minskade dramatiskt under tidigt 2000-tal. Boräkning på Saltholmen och Trueskär visar att arten numera är stabil till antalet. De 102 paren redovisar det som kunnat observeras från land.

Havstrut 5 par (6, 15, 16 par)
Antalet avser endast de par som observerats från land varför jämförelse med tidigare inventeringar haltar något.

Skräntärna 1 par (0, 0 , 0 par)
Ett skräntärnepar som numera häckar på Rustningsskär och där fick ut en unge kan observeras från land. Därför finns arten med i redovisningen.

Kentsk tärna 2 par (80, 0, 0 par)
Den tidigare redovisade predationen spolierade skrattmåshäckningen på Bodaskäret och därmed också den viktiga häckningen av kentsk tärna. 2 eller möjligen 3 par försökte häcka bland skrattmåsarna på Rustningsskär, dock utan framgång.

Fisktärna 31 par (23, 33, 2 par)
Antalet fisktärnor speglar utvecklingen under de senaste åren då tärnorna följts upp årligen. Däremot hade dessa stora förluster i häckningarna. Detta bl a beroende på störningar av kreatur som går ut på holmar och småöar som ligger landnära. Dock flyttade bortstörda fisktärnor och även silvertärnor ut till Trueskär vid månadsskiftet juni/juli och lyckades där relativt väl med sin omhäckning. Därmed återgick fisktärnorna till en ordning som rådde redan 1939.

foto: Linda Niklasson

Kentsk tärna

Silvertärna 42 par (20, 19, 36 par)
Samma förhållanden som rådde för fisktärnorna rådde även för silvertärnorna. Dock var det betydligt färre silvertärnor som gjorde omhäckning på Trueskär.

Småtärna 8 par (12, 33, 1 par)
Inget staket hindrade kreaturen från att ta sig ut på Terraholmen och därmed hade småtärnorna svårighet att genomföra häckning. Detta har under de senaste åren varit artens viktigaste häckningsplats. Situationen för småtärnan är bekymmersam.

Gulärla 4 par (6 par, -, -)
Gulärlan har inte heller tidigare varit särskilt talrikt förekommande på strandängarna. Däremot förfaller den ha en stabil förekomst längre upp i jordbrukslandskapet på platser där det finns en dikeskant eller lite gräsmark.

foto: Linda Niklasson

Gulärla

Redovisning boräkning Trueskär och Saltholmen 2006-2012

Under åren 2006 till 2009 genomförde Nordöstra Skånes Fågelklubb ett LONA-projekt under rubriken ”Naturvårdsåtgärder i den nordostskånska skärgården”. De båda öar som ingick i projektet, Trueskär och Saltholmen, boräknades då årligen i månadsskiftet april/maj. Detta har sen fortsatt i egen regi under 2010 till 2012.

Samtliga år förutom 2012 har också öarna betats av får. Resultatet redovisas i tabell 2 och kommenteras artvis nedan. Det är att observera att åren 2010 och 2011 är mycket störd av rävpredation. Ingen rävpredation har dock kunnat noteras under 2012. Övriga yttre förutsättningar har i stort varit likvärdiga över åren. Uppgifterna från 2004 är hämtade från den skärgårdsinventering som genomfördes då.

Knölsvan
Till skillnad från fastlandsområdet har en klart minskande trend för knölsvanen kunnat observeras här. Orsaken är oklar då öarna i dag är mer öppna genom betshävd och viss röjning och därmed borde passa svanarna bättre.

Grågås
Trenden för grågås är här oförändrad eller rent av minskande. Detta kan möjligen tillskivas att öarna numera är mer öppna. Grågåsen föredrar en mer skyddad plats för sitt bo.

Kanadagås
Liksom på fastlandssidan har kanadagåsen minskat påtagligt.

Vitkindad gås
Trenden har naturligtvis varit likartad med övriga delar av området. Dock har ökningen på senare år inte varit lika påtaglig. En del av detta får säkert tillskrivas den predation som räven utövade under några år.

Gravand
Då tillfälle bjuds, under en ilandspolad bryggdel eller dylikt, så häckar gravanden på någon ö.

Snatterand
Då snatteranden häckar relativt sent utgör ett enstaka bofynd ingen rättvisande bild av artens förekomst. Snatteranden följer om man ser till observationer av fåglar samma trend som vid fastlandet, således ökande.

Gräsand
Arten förfaller ha fått en viss knäck av rävpredationen. Dessförinnan var förekomsten stabil.

Skedand
Liksom snatteranden häckar skedanden lite senare och därför ger bofynden endast information om att arten häckar i området.

Ejder
Trots att arten påtagligt minskar i övriga delar av Östersjön så förfaller ejdern vara relativt stabil på dessa båda holmar efter nedgången efter 2007. Hacket i kurvan under 2010 får tillskrivas rävpredationen.

Strandskata
Glädjande nog förefaller strandskatan, dock som enda vadarfågel, svarat på den röjning och beteshävd som projektet medfört.

Skrattmås
Denna tog en del av Trueskär i besittning under 2012 då kolonin vid Tosteberga bodar hade kraschat. De cirka 50 paren förföll dock inte klara predatortrycket från trut och möjligen också från kråka.

Fiskmås
Endast ett bofynd finns från 2006. Fiskmåsen förkommer idag enbart med något enstaka par på skärgårdsöarna. Det var annorlunda 1939 då skärgårdsöarna inventerades. Då var fiskmåsen karaktärsfågel för området med 500 häckande par.

Gråtrut
Efter de dramatiska händelserna med en utbredd fågeldöd som särskilt drabbade gråtruten under millenniets första år så är arten förvånansvärt stabil på projektöarna.

Havstrut
Även havstruten drabbades också den av den s k fågeldöden. Detta kan vara en möjlig förklaring till en viss nedgång i beståndet.

Skräntärna
Under 1980-talet häckade upp till 20 par skräntärna på Trueskär. Den tiden är förbi. Ännu håller ett strävsamt par ställningarna, kanske med lite hjälp av den för ändamålet röjda lilla stranden. 2012 kom två ungar på vingarna.

Övrigt
Ett stort antal Sternatärnor slog under sommaren 2012 till på den lilla reveln på Trueskär där skräntärnorna höll till. Huvuddelen av dessa var fisktärnor, cirka 30 par, och en mindre del, cirka 5 par, var silvertärnor. Häckningen gick bra och åtskilliga ungar blev flygga.

Räkning av predatorer
I uppdraget har ingått att vid varje besökstillfälle räkna möjliga predatorer, såväl däggdjur som fåglar. Detta redovisas i tabell 3.

Däggdjur
Det konstateras i metodanvisningarna att däggdjur är svårobserverade och den enda art som setts vid inventeringstillfällena är räv. Vi vet dock att mink förkommer, särskilt kring hamnarna i Landön och Tosteberga. Här har dessa genom omfattande predation spolierat såväl skrattmåskolonin som tärnkolonin vid Tosteberga bodar. Härutöver kan antas att bl a grävling finns i området.

Fåglar
Som förväntat utgör gråtrut den vanligaste förekommande fågeln som kan påräknas som predator. Ett antal häckningskolonier finns helt strandnära vid Tosteberga och den häckar också på de flesta skärgårdsöarna. Vad gäller kråkfåglar så är korpen fåtalig. Men enstaka individer kan vara mycket specialiserade som den individ som rövade ägg i skrattmåskolonin vid Tosteberga bodar. Samma förhållande gällde för ett havstrutpar här under 2011. Dessa tog dock huvudsakligen ungar i kolonin. Relativt få rovfåglar har observerats vilket kan bero på att inventeringstillfällena låg på morgon – förmiddag. Eftermiddagstermiken brukar innebära fler rörelser på dessa. Dessutom torde de flesta rovfåglar ännu inte ha ungar i bona, åtminstone vid de tidiga besöken på våren. Jag har även valt att redovisa observationer av gråhäger under denna rubrik då den inte är omöjlig som predator på fågelungar.

Nils Waldemarsson

På nästa uppslag hittar du resulatet i 3 tabeller.

Referenser
Hallberg 1941: Fågelfaunan på Ängholmarna – en bortglömd skånsk skärgård. Skånes Natur 1941 sidan 20-38.
Elmfors 1980: Rapport från kustinventeringen 1980. Information från Nordöstra Skånes Fågelklubb nr 5:1980 sidan 49-52.
Cronert och Svensson 1991: Nordostskånska skärgårdskustens fåglar – med resultat från kustinventeringen 1983 och 1984.
Waldemarsson 1995: Kustinventering av den nordostskånska skärgårdskusten 1994/95. Spoven nr 2/1996 sidan 47-55.
Waldemarsson 2005: Häckande fåglar på havsstrandängar och i skärgården i nordöstra Skåne 2004. Spoven nr 1/2005 sid 7-10.

Tabell 1: Sammanställning havsstrandängsinventering 2012

	Fårabäck-Bodarna				**Bodarna-Nymölla**				**Nymölla-Valje**				**Summa**			
	2012	2004	1995	1983/84	2012	2004	1995	1983/84	2012	2004	1995	1983/84	2012	2004	1995	1983/84
Knölsvan	13	11	14	5	6	7	12	7	5	5	4	8	24	23	30	20
Grågås	33	15	0	0	6	5	3	0	5	1	2	0	44	39	5	0
Kanadagås	3	7	8	5	2	15	11	4	0	5	1	0	5	27	20	9
Vitk. Gås	53	7	0	0	44	0	0	0	46	0	0	0	143	7	0	0
Gravand	29	39	25	20	17	36	14	11	6	20	8	11	52	95	47	42
Snatterand	8	3	2	0	10	10	1	2	12	4	0	2	30	17	3	4
Kricka	5	2	0	7	2	8	0	1	2	0	7	2	9	10	7	10
Gräsand	27	35	9	26	30	30	14	11	20	10	5	9	77	75	28	46
Årta	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Skedand	1	4	2	2	3	3	2	0	4	6	3	5	8	13	7	7
Vigg	0	4	0	4	4	2	0	3	1	0	3	2	5	6	3	9
Ejder	20	21	6	9	28	103	43	5	7	5	3	1	55	129	52	15
Småskrake	8	5	9	13	6	8	17	10	5	10	10	8	19	23	36	31
Storskrake	1	1	0	0	3	3	0	1	7	2	0	0	11	6	0	1
Strandskata	21	23	21	32	14	17	17	28	8	8	14	16	43	48	52	76
Skärfläcka	20	33	11	3	15	5	2	0	1	0	1	0	36	38	13	3
M. strandpipare	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0
St. strandpipare	7	6	11	13	3	8	4	3	2	3	3	4	12	17	18	20
Tofsvipa	15	13			6	11			4	10			25	34		
Kärrsnäppa	2	3	1	4	0	1	2	3	0	0	2	0	2	4	5	7
Enkelbeckasin	6	4	1	2	2	3	1	2	0	3	0	3	8	10	2	7
Storspov	0	2			0	0			0	0			2	2		
Rödbena	10	15	10	23	4	14	8	32	5	8	6	18	19	37	24	73
Roskarl	0	1	0	1	0	2	1	6	0	0	2	1	0	3	4	8
Skrattmås	0	1	7	0	250	1500	10	566	0	0	0	0	250	1501	17	566
Fiskmås	34	17	24	0	25	15	12	101	32	28	1	1	91	62	37	102
Gråtrut	0	0	2	34	102	80	179	98	0	0	0	0	102	80	1811	132
Havstrut	3	4	5	8	1	1	10	3	1	1	0	5	5	6	15	16
Skräntärna	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0
Kentsk tärna	0	0	0	0	2	80	0	0	0	0	0	0	2	80	0	0 (53 1980)
Fisktärna	4	18	24	0	25	2	8	1	2	3	1	1	31	23	33	2
Silvertärna	6	10	9	7	26	3	3	23	10	7	7	6	42	20	19	36
Småtärna	4	7	29	0	3	4	1	1	1	1	3	0	8	12	33	1
Gulärla	1	2			2	2			1	2			4	6		

Tabell 2 Boräkning Saltholmen och Trueskär 2004-2012

	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Tendens
Knölsvan	4	6	2	3	2	2	2	1	minskande
Grågås	9	17	7	5	8	0	5	8	oförändrad
Kanadagås	5	4	0	1	2	0	2	0	minskande
Vitkindad gås	11	48	84	97	121	75	81	93	ökande
Gravand	0	0	0	1	0	0	0	0	
Snatterand	0	0	0	0	0	0	1	0	
Gräsand	10	10	7	8	8	1	6	3	minskande
Skedand	1	1	0	0	0	0	0	0	
Ejder	97	138	147	87	118	68	98	101	oförändrad
Strandskata	0	2	2	2	2	2	2	4	ökande
Skrattmås	0	0	0	0	0	0	0	50	
Gråtrut	344	250	277	265	271	249	286	279	oförändrad
Havstrut	22	15	18	16	13	8	12	11	minskande
Skräntärna	3	2	2	1	1	1	1	1	minskande

Tabell 3: Observerade predatorer 2012

	Fårabäck-Landön				Landön-Bodarna				Bodarna-Nymölla				Nymölla-Valje			
Datum	15-apr	24-apr	13-maj	31-maj	16-apr	26-apr	14-maj	01-jun	17-apr	27-apr	15-maj	02-jun	18-apr	28-apr	16-maj	03-jun
Räv	1			1	1											
Gråhäger									2		1	2	1		1	1
Röd glada	1		1		1			1				1				
Havsörn												1				
Brun kärrhök				1					1					1		
Ormvråk	2	1	2													
Tornfalk										1						
Gråtrut*	9	21	31	24	10	26	16	3	17	36	31	22	23	28	16	10
Havstrut	6	8	9	7	1	4	6	5	7	4	7		1	2	4	5
Kråka	6	6	6	13	7	11	8	4	8	5	6	4	2	5	4	3
Korp				1				1	1	1	1		1	1		

**Därutöver 102 häckande par gråtrut (Kristiansskär - Mellanskär-Långaskär-Rustningsskär)*

Exkursionsreferat:

Nya våtmarker: Dammen vid Adinal

av Ulrika Tollgren

Det har under de senaste åren anlagts ganska många nya våtmarker i våra omgivningar. I fågelklubbens vårtema ”nya våtmarker” har vi därför valt att besöka tre av dem och först ut 27 april var dammen vid Adinals gård väster om Färlöv. Vinden var allt annat än vårlig när William Hamilton hälsade oss välkomna genom att kort berätta om historien bakom anläggandet av våtmarken som invigdes under 2012.

Dammarna avsöks bäst från höjden i hagen bredvid parkeringen så det krävs ingen större fysisk strapats för att skåda igenom lokalen. Vid första anblicken verkade inte vadarna trängas men efterhand när vi stod där kunde vi räkna in gluttsnäppa, tofsvipa, brushane, rödbena, skogssnäppa, grönbena, drillsnäppa, strandskata samt mindre och större strandpipare. De gick mer eller mindre synliga bland växtligheten, men regelbunden omgruppering skedde som väl var i samband med besökande brun kärrhök, ormvråk och röd glada.

På åkrarna runtom skuttade flera fälthare, sånglärkorna drillade och en stor flock hämplingar drog omkring. Sädesärlor och gulärlor letade insekter i närheten av dammen och rätt som det var dök en större grupp ladusvalor upp. I vattnet var det mest krickor, men även ett snatterandspar och sothönor kände sig hemmastadda. Det fanns även en ensam storskrakshonan som uppträdde lite vilset. Ett knölsvanspar avlöste sångsvansparet, men blev så småningom bortkörda av sångsvanarna som såg ut att avgå med segern i kampen om Adinal!

foto: Ulrika Tollgren

Ju mer man tittar med tubkikaren desto mer dyker upp mellan tuvorna.

foto: Ulrika Tollgren

Självklart så är fikan en viktig del av naturupplevelsen.

Glöm för all del inte att även göra ett besök i fäladen ovanför parkeringen. Det är en stenig betesmark kantad med buskar och träd och med flera partier av slån. Där gömde sig massor av olika tättingar däribland rödstjärtar, svartvita flugsnappare, ärtsångare, lövsångare, buskskvättor och stenskvättor.

Ulrika Tollgren

Vägbeskrivning för att komma till Adinal.
Ca 1 km norr om Färlövs kyrka på Wrangels allé (mot Knislinge) svänger man vänster in på Roalövsvägen. Efter drygt 2 km kommer det ett hus på vardera sida om vägen. Sväng höger in på en grusväg strax efter huset (Roalövsvägen 230). Ca 400m in på vägen så svänger vägen 90° höger, och där har ni våtmarken framför er.

Karta till Adinals våtmarker:

http://goo.gl/maps/m5fCA

Holkprojekt för småugglor i norra delen av Kristianstads kommun - delrapport 2011-2012

Text & bild av Göran & Greger Flyckt

Projektet har varit igång sedan 2007 då de första holkarna sattes upp i kommunens norra del. Sedan dess har holkar satts upp i omgångar och gamla förstörda holkar(endast 4 st) har ersatts. Sammanlagt har vi nu satt upp 38 pärlugglеholkar och 29 sparvuggleholkar i Kristianstad kommuns norra del (Arkelstorp – Nyteboda – Blistorp). De första åren stod det holkbyggande gänget i "Livat i holken" för tillverkningen av både sparvuggleholkar och pärluggleholkar. Under 2011-12 har alla nya holkar tillverkats av Göran Flyckt och Patrik Olofsson.

Adult pärluggla

Sparvugglekull

Pärluggleholkarna

Vi har satt upp holkarna i olika sorters skogsmiljöer för att på sikt få ett underlag på vilken skogsmiljö och vilken sorts träd ugglorna föredrar.

Pärlugglan sägs föredra granskog så våra holkar sitter om inte inne i granskog så oftast i direkt anslutning till tät granskog eller grandungar. I början sattes holkarna högt men det försvårade kontroller och rensning så nu sitter de oftast 3-4 m upp. Bottnarna täcks av ett tunt lager spån för att attrahera ugglorna.

Behovet att rensa holkarna är stort då den tidigare hyresgästen (framför allt mesar och bålgetingar/vanliga getingar) ofta fyller holken rejält. Under de första 5 åren har vi konstaterat 18 häckningar av mes. I de fall vi har sett ruvande fågel/ungar har samtliga varit talgoxe. 12 av holkarna har bebotts av getingar (oftast bålgetingar) där boet på en säsong oftast fyller hela holken.

Under de första säsongerna 2008-2010 var det väldigt tomt på ugglor i våra holkar och endast 1 par genomförde en lyckad häckning(2010). Inga andra häckningsförsök gjordes. (För utförligare redovisning 2007-2010, se Spoven 2010 nr 4).

2011-2012

Antalet spelande ugglor varierar stort och medan 2010 var ett mycket bra år med ca 20 spelande ugglor påträffades inte en enda spelande pärluggla våren 2011.

År med dålig förekomst kanske speglar en sämre födotillgång. Finns det överhuvudtaget pärlugglor i området sådana år eller väljer de bara att inte spela/häcka?

Hösten 2011 berördes även vårt område av en massiv invasion av pärlugglor norrifrån. Våren 2012 var det återigen många spelande ugglor i norra delen av kommunen och uppskattningsvis hördes 17 spelande fåglar.

Vid kontroller av holkar under maj kunde vi konstatera att häckning påbörjats i tre holkar(ett prydligt rekord så här långt). Tyvärr misslyckades två av häckningarna på ett tidigt stadium. I den första holken stannade försöket vid ett lagt ägg och sedan blev det inte mer. I den andra ruvade en fågel men häckningen prederades. Predationen misstänker vi att mården står för. Vid en handfull tillfällen har vi hittat fåglar(flera ringduvor, nötskrika och större hackspett) gömda i bomaterialet i pärluggleholkarna.

I den tredje holken lyckades 1 par föda upp 5 ungar som blev flygfärdiga och lämnade holken under senare delen av juni.

Kontroll av uggleholk

Arbetet med holkarna är tidsödande men spännande och består primärt av:

- Uppsättning av nya eller förstörda holkar
- Omplacering av holkar vid exempelvis avverkning
- Kontroller av eventuella häckningar i maj/juni mha kamera
- Rensning av holkar där det varit häckning eller annan aktivitet
- Kontroller av sparvuggleholkarna med kamera, under vintern, för att lokalisera vinterrevir med matförråd upplagt i holken

Projektet hade inte blivit till utan ekonomiskt bidrag från Erik Schönbecks fond.

Pärluggla, pulli

Sparvuggleholkarna

Vi har, precis som med pärluggleholkarna, satt upp sparvuggleholkarna i olika sorters skogsmiljöer för att på sikt få ett underlag på vilken skogsmiljö och vilken sorts träd ugglorna föredrar. Sparvugglan verkar vara bredare i sitt urval av häckningsmiljö så våra holkar sitter i vitt skilda miljöer som granskog, öppna hyggen, gles tallskog och tätare blandskog.

I början sattes holkarna högt men det försvårade kon-troller och rensning så nu sitter de oftast 3-4 m upp. Bottnarna täcks av ett tunt lager spån för att attrahera ugglorna.

Behovet att rensa holkarna är ännu större än för pärluggleholkarna. Hålet passar för flera småfåglar (blåmes, talgoxe, nötväcka, svartvit flugsnappare och givetvis för getingar/bålgetingar). Precis som för de större pärluggleholkarna så fylls de med bomaterial eller så muras ingångshålet igen för att passa nötväckor, vilket ogillas av sparvugglorna.

Under de första 5 åren har vi konstaterat 39 häckningar av mes. I de fall vi har sett ruvande fågel/ungar har samtliga varit talgoxe. 12 häckningar har genomförts av nötväckor och 5 av svartvita flugsnappare. 16 av holkarna har bebotts av getingar (oftast bålgetingar) där boet på en säsong oftast fyller hela holken.

Under de första säsongerna 2008-2009 genomfördes inga häckningar men 2010 häckade 3 par i holkarna och 2 vuxna fåglar samt 13 ungar ringmärktes. (För utförligare redovisning 2007-2010, se Spoven 2010 nr 4).

Precis som för pärluggla så var 2010 ett bra år med många spelande sparvugglor

Fullvuxen sparvuggla

Exempel på sparvugglans vinterförråd

och 2011 blev betydligt sämre med endast två ropande ugglor. Troligtvis kan man knyta det sämre uppträdandet till dålig födotillgång.

I en holk påbörjade sparvugglorna häckning och la ett ägg men häckningen avbröts av okänd anledning.

Precis som för pärluggla så upplevde vi hösten 2011 en invasion av sparvugglor norrifrån. Våren 2012 spelade ugglor från minst en handfull lokaler. Vid kontroller i holkarna i maj påträffades två häckningar och två honor och deras 15 ungar kunde ringmärkas. Detta år hade ett av paren valt att häcka ute på ett hygge vilket vi inte sett tidigare.

Vinterförråd

I sammanlagt 8 olika holkar har sparvugglornas vinterförråd studerats. Den lilla jägaren verkar väldigt effektiv och lagrar byten i mängd när tillfälle ges.

2008 hittades ca 75 förmultnade skogsmöss i en holk och i december 2012 hittades en holk med 20 byten (se bild).

Här fanns 1 grönsiska, 1 entita, 2 kungsfåglar, 2 svartmesar, 7 blåmesar och 7 skogsmöss. I de andra holkarna har det endast rört sig om 1-2 möss eller enstaka fåglar. Omsättningen i holken verkar vara ganska stor och de gånger vi gjort återbesök efter några veckor har bytena allt som oftast varit uppätna.

Göran & Greger Flyckt

Fågelskådningens dag 5 maj

av Nils Waldemarsson

Tyvärr hade vintern och den inledande delen av våren mestadels präglats av kyla och torka. Därmed så var förutsättningarna för våtmarksfåglarna på Håslövs ängar milt uttryckt inte de bästa. Nedgångarna sen tidigare år i vadarbestånden märktes påtagligt. Dock lyckades funktionärer och besökare, totalt ungefär 75 personer, skrapa ihop 67 olika observerade arter. Detta är inte fy skam jämfört med tidigare år där antalet legat kring ett sextiotal.

Några direkta rariteter sågs inte men nämnas bör spetsbergsgås, åtskilliga rastande grönbenor, mosnäppa, några brushanar och enstaka rödspov. Antalet storspovar, enkelbeckasiner och inte minst sånglärkor kändes påtagligt. Sista art när vi skingrades blev en överflygande lärkfalk.

Förutom sedvanligt inslag med tipspromenad var ett, som vi tror, mycket uppskattat inslag att vår välkände fågelkonstnär Carl Christian Tofte framställde fågelskisser på plats och som sen utlottades till besökarna. Det är synnerligen imponerande att se hur den gode Carl Christian uppfattar hur en glada blir bortmotad av två storspovar. Detta återskapas sedan i ett konstverk inom 10 minuter då vi fortfarande har händelsen färsk på näthinnan.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Dagen började med hotande moln men sedan så lättade det och solen tittade fram.

Åtskilliga lyckades med att åstadkomma 13 rätt på tipspromenaden varför lottdragning fick verkställas. Prislistan och vinnarna redovisas nedan där priserna kan avhämtas efter överenskommelse med Evert Valfridsson tfn 044-32 30 45 eller 070-602 30 45. Vidare efterlyses den person som har gul lottsedel, serie R, med nr 68 som inte hann närvara vid dragningen av fågelskisserna. Ta kontakt med Nils Waldemarsson tfn 0456-281 22 eller 0706- 52 63 11 så att en fågelskiss kan överlämnas.

Som vanligt tackar jag såväl besökare som alla funktionärer, särskilt då ni som var nya i denna roll, för genomförandet av detta traditionella arrangemang.

Rätt tipsrad för tipsrundan Fågelskådningens dag 2013

Fråga	Svar	Kommentar
1	2	Årets riksinventeringsart är fiskgjuse
2	X	27 000 gäss rastade i mitten av mars
3	1	En sibirisk tundrapipare sågs i Äspet 2012
4	1	Rekordmånga blåmesar märktes i Falsterbo hösten 2012
5	2	Gransångaren har ökat kraftigt sen Atlasinventering I
6	X	Pilen pekar på ögonbrynstrecket
7	2	Hökuggla sågs bl a i Tosteberga fure under vintern
8	X	Mediandatum för rödspovens ankomst till Skåne är 22/3
9	1	Bilden visar en mindre hackspett
10	X	Giftet som dödade pilgrimsfalkarna var carbofuran
11	1	Bilderna visar en juvenil havsörn
12	1	Den totala biomassan för Sveriges alla tjädrar är 2 051 ton
13	X	Bilden visar plattformen på Håslövs ängar

Prislista tipsrundan

1:a pris Rovfågelslitografi av Carl Christian Tofte	Kristin Olsson, Degeberga
2:a pris Paradhandduk	Anna-Gun Rydhagen, Degeberga
3:e pris Pipfågel, steglits	Margareta Rydhagen, Lund
4:e pris Fågelholk	Olsson, Ystad
5:e pris Fågelholk	Ingmar Rydhagen, Degeberga

Nils Waldemarsson

Tranorna i pulken 2013:

Efterlängtade vårgäster!

av Evert Valfridsson

Bland de absolut största bristvarorna i våra trakter i slutet av mars i år var nog tranorna! Våra planer för att nere i pulken ta emot såväl flyttfåglarna från söder som en längtande besökande allmänhet blev nesligen rejält stukade av verkligheten: den sega vintern! Men den 1 april hände det så - de första tranorna dök upp! Det som hittills nästan verkade som ett dåligt skämt blev nu verklighet!

Det ska inte förnekas, att man kände en hel del frustration, när den sista marsveckan inte kunde presentera mer än några enstaka långbenta vårgäster – där de senaste båda åren onekligen byggt upp vissa förväntningar.

Och det märktes inte minst av de många bl.a. danska besökare som – den otrevligt hårda och bitande ostanvinden till trots – inte minst under påskhelgen lite fundersamt undrade var tranorna var. Mottagningskommittén – från fågelklubben och naturum – kunde bara svara, att ”det vet nog egentligen inte vi heller – förhoppningsvis nånstans i Tyskland!”

Den 1 april kunde vi till sist börja njuta av de efterlängtade gästerna. Bekymrade rynkor kunde slätas ut och nästan hämningslös lystnad började så smått tillfredsställas! När mörkret tog över den här kvällen, hade 132 tranor samlats för övernattning.

Redan dagen efter började också Ulf Börjesson sitt drygt tre veckor långa uppdrag att stilla fåglarnas hunger. I takt med att antalet nyanlända fåglar började stiga så sakteliga, började väl också besökande transkådare från när och fjärran att få sin hunger stillad!

De båda senaste åren har vi redan tidigt under perioden med rastande tranor kunnat räkna fåglarna i något eller några tusental. I år var påspädningen betydligt blygsammare. De första dagarna ökade tranmängden med bara mellan 50 och 100 individer per dag och inte förrän efter ca en vecka var vi uppe i knappt tusentalet fåglar.

Successivt ökade sedan antalet och den 13 april nådde vi årets högsta siffra: 2 890 ex. Jämfört med de senaste åren – för vissa i alla fall – en ganska blygsam siffra!

Därefter – och kanske under ganska stor inverkan av den bistra och stundtals kraftiga ostanvinden – kunde vi tydligt märka, att vi under innevarande säsong nog inte skulle få vara med om de där riktigt stora tranflockarna i Pulken. Visserligen rörde sig antalet de kommande dagarna mellan 1 500 och 2 000 fåglar – men ändå! Och under de sista dagarna av vår mer än tre veckor långa bevakning av tranorna och Pulken sluttade diagramstaplarna över antalet fåglar sakta men säkert ner mot något hundratal. Noll kanske det dock inte blir förrän tranorna lämnat landet senare i höst!

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Ulf Börjesson (här med Evert) matar tranorna varje dag. När tranantalet ökar så sker matningen både morgon och kväll.

Däremot har det – liksom både 2011 och 2012 – varit ett väldigt stort intresse att komma ner till den här delen av Kristianstads Vattenrike med sina speciella vårgäster. Det är väl bara att säga att vi haft ett visst flyt med olika mediers intresse för tranorna. Många både i Skåne och omkringliggande landskap har fått bra tips om ett trevligt utflyktsmål – på betydligt närmare håll än den västsvenska tranrastplatsen! Att vi skulle få några minuter i direktsänd svensk TV – både lokalt och riks – hade vi kanske inte räknat med! Men det är många som vittnat om, att Pulkens tranor nu är ordentligt kända utanför vår kommun!

I år har vi kunna registrera ca åtta ringmärkta tranor i Pulken. Av dessa har två fåglar – den ena ringmärkt i Norge 2006 och den andra i Tranemo 2007 – observerats under minst 10 dagar och ytterligare en i minst en vecka! Undras hur pass representativa dessa är för övriga kamraters vistelsetid i Vattenriket?

Och det har verkligen varit en fantastisk förmån att få berätta för besökarna från båda sidor Öresund om fåglar och fågelskådning utifrån de av, så gott som alla, älskade tranorna. Preliminära siffror från besöksräknaren, som fanns på plats under tranveckorna, visar på ca 6.500 besökare! Inte så illa! Totalt har vi också t.ex. lyckats sprida mer än 750 tranpins och mängder av klubbens vykort till nytta för fåglar och fågelskydd.

Ytterligare en sak vill jag nämna och det är den sammanställning som Carl Christian

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Inte bara de dansanade tranorna uppskattar matningen. Gravänder är flitiga gäster och efter ett par veckors matning så är även de runda och välgödda.

Tofte och sambon Jessica Lee Hjort gjort av tranornas speciella beteenden: trandansen. ”Trandans och tranbeteende” är ett tjusigt alster, som ger en annan utgångspunkt för kommande studier av tranornas välkända rörelsemönster. Och det har också varit ett sätt att svara på en väldigt vanlig fråga från besökarna: ”När dansar de?” Och om bara ungefär 10 månader är det åter dags att njuta av tranornas vårbesök i Pulken!

Evert Valfridsson

Ulf Jungbeck har räknat på samma vinterfågel-runda sedan 1975!

av Evert Valfridsson

Det är väldigt många, som vet att Ulf Jungbeck – nestorn i Nordöstra Skånes Fågelklubb – är fågelskådare med stor kärlek till sina befjädrade vänner. Han är bl.a. också en väldigt plikttrogen fågelskådare och har ansvarat för många rapporter till och inventeringar i fågelklubben under åren. Och han har genomfört vinterfågelräkning på samma rutt i en svit sedan oktober 1975!

Han är inte ensam om att ha hållit på så länge, men hans gelikar på detta område är numera inte så många, konstaterar professor Åke Lindström vid Ekologihuset i Lund, som nu ansvarar för bl.a. dessa inventeringar.

foto: Bertil Troberg

Ulf Jungbeck

Rekordet gäller främst den ena av hans från början tre inventeringsrutter, som sträcker sig längs Linderödsåsens nordostsluttning från Tollarp – med första stopp vid Östervång, strax norr om Maltesholm – förbi Borrestad, genom Degeberga till Olseröd, sedan norrut förbi Yngsjö, vidare in mot Pulken och Vittskövle med sista stoppet i skogen mellan Borrestad och Vittskövle såg. Rutten har namnet Yngsjörundan.

Från början räknade han vinterfåglar på ytterligare två rutter, men när Ulf och hustrun Siv för drygt tio år flyttade från Tollarp till Kristianstad, upphörde han med dem. Även dessa rutter hade anknytning till Tollarp, vilket gjorde att han kunde cykla runt vid en del tillfällen för dessa båda rundor. När han flyttade in till ”stan”, tyckte han att det fick räcka med att ha kvar en runda.

Under åren har han faktiskt bara missat en enda räkningsomgång. Ulf var på Afrikabesök i mars 1984 – Kenya stod på programmet.

Startade oktober 1975

Vinterfågelräkningen startades vintersäsongen 1975/76 och Ulf var en av de 133, som nappade på uppropet från Sören Svensson vid Lunds Universitet. Han var den, som drog igång den här verksamheten och basade för detta arbete under många år. Numera är det alltså Åke Lindström,

foto: Bertil Troberg

Exkursion på Maltesholm som ligger i området där Ulf inventerat sedan 1975.

som är ansvarig.
För Ulf var det inte särskilt svårt att bestämma sig för att vara med, när han såg uppropet om det här. Men det var inte någon direkt nybörjare, som gav sig ut för att inventera vinterhalvårets fåglar. Redan på 1960-talet var han aktiv i den första skånska atlasinventeringen, som genomfördes. Han deltog även i de två atlasinventeringar som ytterligare har genomförts i Skåne – där den senaste avslutades för några år sedan.

5 minuter på 20 stopp

En inventeringsrunda under vinterfågelräkningen innebär, att man har plockat ut 20 punkter, som ska ligga utom syn- och hörhåll från varandra. De ska också vara spridda över de olika biotoptyper, som finns längs rutten. Varje punkt beskrivs utifrån de vegetationstyper, som finns.

Vid varje punkt gör man sedan ett stopp och räknar alla sedda och hörda fåglar under exakt 5 minuter. Detta genomförs fem gånger under perioden okt – mars, där första räkningen genomförs under ungefär första hälften av oktober, den andra under andra hälften av november, den tredje kring jul och nyår, den fjärde vid månadsskiftet januari/februari samt den femte under första halvan av mars. Man kan också välja att göra en enda vinterräkningsrunda och då förläggs den till tiden kring jul och nyår.

Kungsfiskare och trädlärka

Ulf har alltså ända sedan hösten 1975 varit ute och räknat fåglar på sina ursprungligen tre rutter. Idag återstår alltså en – en bantning som väl med ålderns rätt också kan anses rimlig. Första Yngsjörunda gjorde han den 12 oktober 1975. Han fick då ihop 1 175 individer fördelade på 45 fågelarter. Ur inventeringsprotokollet då kan bl.a. noteras en kungsfiskare – som faktiskt dykt upp några gånger även under de följande 37 åren - men också några sena flyttare som trädlärka, sånglärka, ladusvala, sädesärla, stare och hämpling.

På novemberrundan hade antalet sjunkit till 617 individer och 31 arter. Strax efter nyår körde han tredje turen. Då var artantalet nere i 27 men antalet fåglar 1 390. Men då hade han 770 övervintrande säd-

Om man vill vara med och fågelinventera ska man besöka Svensk Fågeltaxerings hemsida. Där hittar man information om deras inventeringsverksamhet och insamlad data.

Det finns 4 olika sorters inventeringsmetoder:

- Punktrutter sommar
- Standardrutter
- Vinterfågelräkning
- Nattfågelräkning

Metoderna ser lite olika ut beroende på vilken man väljer att göra. Tillvägagångsättet beskriv noga för varje metod på deras hemsida. Det bör nämnas att detta är forskning som drivs av Biologiska Institutionen på Lunds Universitet, och om man deltar så utgår det milersättning.
Man behöver inte vara expert för att delta, men det är viktigt att arbetet utförs seriöst.

Svensk Fågeltaxerings hemsida: http://alturl.com/qitym

gäss spridda längs rundan – utan dem hade de alltså varit lika magert som i november. 1 februari 1976 fick han ihop 26 arter och hela 2 340 fåglar – men även här dominerade sädgässen, som var 1 681 st.

Marsräkningen gav 27 arter och 986 fåglar. Två skogsduvor var väl den här dagens klara vårtecken.

600 000 fåglar

Sedan har det alltså rullat på och det har onekligen blivit en hel del tid, som Ulf har ägnat åt att hålla koll på vilka fåglar, som fanns i hans ”hemmamarker” För utöver den runda han fortfarande har kvar, som alltså berör Linderödsåsen med bl.a. Maltesholm och Borrestad så var de båda andra rutterna förlagda till Vramsån och till Stackedala. Alla de här platserna har han besökt ofta.

Om man ögnar igenom årens många inventeringsprotokoll, som numera även förts över till datorns excelfiler, och låter den automatiska räknaren sköta sitt, så visar det sig att Ulf på sina tre rundor totalt räknat in nästan 600 000 fåglar! Och detta alltså på endast fem minuters räknade vid 20 punkter på rundorna. Och det ska kanske tilläggas, att de första åren räknade man bara i tre minuter.

Ulf kan också konstatera att han faktiskt aldrig kammat noll vid någon vinterfågelräkning. Däremot har det självfallet under en del särskilt hårda vintrar ibland blivit ganska få fåglar att notera. Främst gäller detta naturligtvis den runda som följde Vramsån.

- Men i inventeringssammanhang har ju faktiskt en ensam nolla samma värde som alla andra siffror, påpekar Ulf. Det är ju också ett antal!

Det största antalet fåglar räknade han

in hösten 2011, när det var bra drag för sträckande bergfinkar. En flock på ca 51 000 ex drog längs Linderödsåsen vid Borrestad följd av ytterligare drygt 5 000 ex på stoppet därefter gjorde att det blev totalt nästan 71 500 fåglar den här inventeringsrundan. Men oftast ligger antalet betydligt lägre.

2 kungsörn bland totalt 117

Den lägsta totalsiffran är från räkningen mellan jul och nyår 2009, då han bara fick ihop totalt 117 fåglar fördelade på 9 arter under den ca 50 km långa rutten. Dock kunde han räkna in två kungsörnar! Vid ytterligare ca 15-20 tillfällen under åren sedan 1976 har totala antalet observerade fåglar hamnat under 500 ex. Och vid ytterligare minst lika många tillfällen har s.a.s. dagen ”räddats” av att kanske någon stor gås- eller duvflock passerat! Annars kan det väl noteras att den här inventeringsrundan inte går genom de allra mest besökta övervintringsplatserna för just gäss.

En genomgång av hans protokoll har självfallet mycket att berätta. Det gäller såväl lite mera ovanliga fågelfynd som förändringar som de olika räkningspunkterna genomgått. T.ex. att en hökuggla besökte området under några månader 1983! Biotopförändringar rapporteras regelbundet på rapportformulären. En del förändringar i populationerna hos vissa arter går att skönja.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

En anteckningsbok och en ordentlig fågelbok i fält är ett måste vid inventeringar.

Ulf påpekar dock, att detta ju egentligen inte säger någonting om hur det ser ut, när det gäller antalet häckande fåglar. Men resultaten av, hur lyckade eller misslyckade häckningarna har varit under åren, märks nog.

Faktum kvarstår dock: hans digra samling av inventeringsprotokoll är en källa att ösa ur - inte minst om man vill veta vad, som hänt under snart 40 år inom en spännande del av fågelklubbens verksamhetsområde.

Evert Valfridsson

Vinterfåglar inpå Knuten 2013 i siffror.

SOFs fågelbordsinventering 25 januari - 28 januari.

av Ulrika Tollgren

Här är lite statistik att bita i. Eftersom det är första gången siffrorna redovisas så här är det svårt att göra någon djupgående analys. Det skulle möjligtvis vara att den evige och ohotade vinnaren i riket, talgoxen inte har tagit makten på Kristianstadslistan. Kanske saknar ni trädkryparen? Eftersom den nu seglat upp som besökare på så många fågelbord, kommer den att finnas med på nästa års förtryckta blankett och därmed även hamna i statistiken.

1 % av alla rapportörer kommer ifrån Bromölla och Kristianstads kommuner men vid står för 1,17 % av alla rapporterade fåglar eftersom varje fågelbord i genomsnitt har fler gäster än i övriga riket. De arter som ligger mellan 1,0 och 1,4 % är de arter där vi rapporterat i ganska lika riksgenomsnittet. Vad gäller stare, råka, korp och fasan är vi starkt överrepresenterade liksom de arter som borde flyttat eller flyttat delvis exempelvis bofink, gärdsmyg,

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Kampen vid fågelbordet är ofta mycket intensiv men ofta oblodig. Även om stenknäcken är en stor fågel så drar sig inte pilfinken för att försvara sin rätt att äta vid fågelbordet.

järnsparv och rödhake. Vissa arter saknas helt i södra regionen och vi ligger lågt vad gäller de till skogen knutna fåglarna tofsmes, talltita, stjärtmes och hackspettarna. Även tamduvor saknas i stort sett vid våra fågelmatningar och flera arter är så få att statistiken får tas med en nypa salt. En ganska stor mängd svarthättor rapporteras in och ibland övervintrar de i våra trädgårdar. Men det händer också att fågelbordsägare blandar ihop svarthättor med en- och talltitor.

Ett riktigt tydligt fel har smugit sin i Bromöllarapporten där 2 st gråspettar rapporterats. Det troligaste är antingen att det rör sig om gröngölingsbesök eller att något råkat rapportera på fel rad. Eller vem vet, det kanske finns någon patriotisk Bromöllabo i förskingringen som emigrerat norrut, men fortfarande känner sig mest hemma i Bromölla!

Mer information hittar du på SOFs hemsida:

http://alturl.com/234us

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Matar man småfåglar får man räkna med att andra fåglar ibland dyker upp vid fågelbordet. Här en sparvhök som besökte vårt fågelbord dagligen under vinterhalvåret.

Ulrika Tollgren

SOFs fågelbordsinventering 25 januari - 28 januari - Tio-i-topp		
Bromölla	**Kristianstad**	**Sverige**
1. Talgoxe - 348	1. Pilfink - 1689	1. Talgoxe - 140689
2. Blåmes - 257	2. Talgoxe - 1115	2. Pilfink - 109697
2. Pilfink - 257	3. Blåmes - 842	3. Blåmes - 95684
4. Koltrast - 252	4. Koltrast - 638	4. Gulsparv - 61813
5. Kaja - 197	5. Grönfink - 495	5. Domherre - 55436
6. Gulsparv - 122	6. Gulsparv - 406	6. Grönfink - 53518
7. Gråsparv - 100	7. Skata - 291	7. Koltrast - 44754
8. Grönfink - 86	8. Bofink - 289	8. Skata - 41301
9. Skata - 80	9. Gråsparv - 288	9. Kaja - 30136
10. Bofink - 77	10. Kaja - 262	10. Gråsparv - 28761

SOFs fågelbordsinventering 25 januari - 28 januari - Artlista.				
	Bromölla 2013	**Kristianstad 2013**	**Sverige 2013**	**K+B procent av riket**
Bergfink	63	159	20063	1,11
Björktrast	3	28	5580	0,56
Blåmes	257	842	95684	1,15
Bofink	77	289	13196	2,77
Domherre	63	99	55436	0,29
Entita	52	165	14611	1,49
Fasan	32	101	2951	4,51
Gråsiska	20	27	23377	0,2
Gråsparv	100	288	28761	1,35
Gråspett	2		988	0,2
Gräsand	7	34	2842	1,44
Grönfink	86	495	53518	1,09
Grönsiska	36	101	18179	0,75
Gulsparv	122	406	61813	0,85
Gärdsmyg	1	5	385	1,56
Järnsparv		4	263	1,52
Kaja	197	262	30136	1,52
Koltrast	252	638	44754	1,99
Korp	31	6	833	4,44
Kråka		83	10536	0,79
Lappmes			107	0
Mindre hackspett	4	8	1186	1,01
Nötskrika	46	60	14409	0,74
Nötväcka	57	152	22834	0,92
Pilfink	257	1689	109697	1,77
Ringduva	4	52	5590	1
Råka	10	121	3616	3,62
Rödhake	35	94	4950	2,61
Rödvingestrast			49	0
Sidensvans	63	93	11280	1,38
Skata	80	291	41301	0,9
Snösiska		2	508	0,39
Sparvhök	9	22	1717	1,81
Stare		38	753	5,05
Steglits	56	103	10268	1,55
Stenknäck	33	90	5308	2,32
Stjärtmes	44	26	13256	0,53
Större hackspett	30	91	14787	0,82
Svarthätta	3		404	0,74
Svartmes	33	37	8533	0,82
Talgoxe	348	1115	140689	1,04
Talltita	11	24	9149	0,38
Tamduva		3	5598	0,05
Tofsmes		7	3429	0,2
Turkduva	3	13	1298	1,23
Antal fåglar	2527	8163	914622	1,17
Antal rapportörer	43	159	20300	1
Fåglar per fågelbord	58,8	51,3	45,1	

Du behövs!

Det finns många saker som behöver utföras i vår förening och nu har du chansen att hjälpa till. Vi behöver personer till följande saker:

Hjälpa till med att packa pappers Spoven och skicka den till medlemmar.
Det rör sig om drygt 500 tidningar som ska packas och skickas 4 ggr om året. Packningen sker i Studiefrämjandets lokaler.
Kontaktperson: *Nils Waldemarsson nils.waldemarsson@swipnet.se*

Hjälpa till med det praktiska på möten, träffar och i verksamheten.
Tex ställa i ordning, ordna fika och sälja pinns.
Kontaktperson: *Evert Valfridsson evert.valfridsson@naturskyddsforeningen.se*

Hjälpa till med det praktiska under exkursioner.
Är du ute på många av våra exkursioner och känner att det skulle vara kul och hjälpa till så är det bara att höra av sig.
Kontaktperson: *Evert Valfridsson evert.valfridsson@naturskyddsforeningen.se*

Vi söker medarbetare till redaktionen av Spoven.
Du måste ha tillgång till en dator som inte är gammal och trött (minst Windows 7, 4Gb ram) och gärna ha arbetat något i något av följande program: Adobe Indesign, Pagemaker, Quark Express eller MS Publisher. Det sista är inget måste men det underlättare då vi gör tidningen med Indesign. Du bör också ha jobbat lite i Photoshop tidigare. Men det viktiga är tillgång till dator och ett intresse.
Vi ger ut tidningen 4 ggr om året och det är ca en veckas kvällsarbete med varje nummer. Vi har även ett fysiskt planeringsmöte före varje nummer. Arbetets storlek sätts efter din förmåga och förutsättningar så var inte rädd för att höra av dig.
Kontaktperson: *Patrick Tollgren Lazarov lazarov@orthanc.se*

Vi söker medarbetare till Webredaktion.
Vår hemsida är gjord i Joomla och arbetet består i första hand i att uppdatera websidan med exkursionsreferat och uppdatera programmet. Du måste ha tillgång till datorn (inga systemkrav). Erfarenhet av Joomla är inget måste då det går att lära sig.
Kontaktperson: *Patrick Tollgren Lazarov lazarov@orthanc.se*

Sommarens program

Alla är hjärtligt välkomna och var inte rädda för att komma med även om ni saknar tubkikare. Alla som har låter gärna andra också titta. Undrar du över något så ring till respektive kontaktperson. Kontaktuppgifter för alla exkursionsansvariga hittar du i slutet av programmet. Ha även för vana att besöka vår hemsida där alla arrangemangen finns uppdaterade om något skulle ändras: www.spoven.com

JUNI

Söndag 2 juni **BIOSFÄRBUSS TILL VINNEÅNS DALGÅNG**

Naturum Vattenriket firar nationella Biosfärdagen med en bussresa till några av de projekt som Biosfärkontoret har drivit i Vinneåns dalgång under året inom ramen för LOVA-projektet. Bussen avgår från naturum kl. 9 och tar oss med på en tur längs Vinneåns dalgång och till några av de nyrestaurerade våtmarkerna. Med på resan finns Jonas Dahl, limnolog, och Katrine Svensson, miljöinformatör som tillsammans projektleder LOVA-projektet. Vi beräknas vara tillbaka vid naturum kl. 15. Bussbiljetterna, som kostar 50 kr, säljs på naturum. Arrangör: naturum

Läs mer på www.vattenriket.kristianstad.se/naturum

Onsdag 5 juni **NATURNATT I TASSEMARKER**

Tillsammans med Naturskyddsföreningen i Kristianstad och Ulrika Tollgren tar vi reda på vad kvällen och en del av natten kan bjuda på i tassemarkerna lite norrut från Kristianstad räknat. Vi samlas kl. 20.30 vid naturum och 21.00 vid ICA i Arkelstorp. Glöm inte kvällsfikan!
Kontaktperson: Ulrika Tollgren.

Torsdag 6 juni **NATIONALDAG PÅ LINNÉRUNDAN**

Det är dags för årets 15:e tur längs Linnérundan tillsammans med Evert Valfridsson. När vi är åter vid naturum efter ca 4 timmar, vet vi lite mer om vilka nationaldagsfåglar, som i år fanns på t.ex. Isternäset. Samling senast kl. 08.00 på naturumparkeringen! Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson, tel. 044-32 30 45 el. 070-602 30 45 eller per e-post: evert.valfridsson@naturskyddsforeningen.se

Lördag 15 juni **MÖTE MED STORKAR**

Kom till gårdsbutiken i Skånes Viby (infart från väg 118 mellan Kristianstad/Hammar och Rinkaby/Åhus) senast kl. 15.00 och var med om ringmärkningen av de storkungar, som fötts i de båda bona här. Det här gör vi tillsammans med det skånska storkprojektet och Storkens Vänner – vi får höra om storken och det arbete som bedrivits i några decennier nu. Du kan stödja storkprojektet genom att bli medlem i Storkens vänner. Detta kostar 100 kronor per år och löser du avgiften här får du ett snyggt storkpin, som ett tack för din insats! Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Söndag 16 juni **LINNÉRUNDAN I SOMMAR**

Vad finns det för fågelliv och annat intressant att uppleva på Isternäset och i kanten av Härlövstippen en vecka före midsommar? Häng på Evert Valfridsson som guidar längs den lite drygt 6 km långa Linnérundan. Samling senast kl. 08.00 på naturumparkeringen! Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

JULI

Sön 14 juli **VADARSPANING**

Äspet i Åhus är ett av de hetaste ställena, när det gäller vadare, som rastar på sin väg söderut. Tillsammans med Jan Linder ska vi se, vad den här morgonen har att erbjuda av fåglar, som redan nu är på väg mot vinterkvarteren. Samling vid parkeringen i Äspet kl. 07.00. Vill du ha hjälp med transporten, så ordnas samåkning från parkeringen vid naturum Vattenriket? Meddela detta i så fall till Ulrika senast dagen innan. Kontaktperson: Ulrika Tollgren.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Söndag 21 juli **VADARSPANING**

Vi gör ännu ett nedslag i Äspet, Åhus, och ser vad som kan upplevas av höststräckande vadare den här kvällen. Kanske har ett ihärdigt sommarregn fått en del fåglar att rasta och invänta bättre väder för flytten mot kommande vinterkvarter. Det gör vi tillsammans med Sven Birkedal, som senast kl. 18.00 från p-platsen i Äspet tar täten ut mot fågeltornet här. Vill du ha hjälp med transporten så ordnas samåkning från parkeringen vid naturum Vattenriket? Meddela i så fall Linda senast dagen innan. Kontaktperson: Linda Niklasson.

AUGUSTI

Sön 18 augusti **SENSOMMAR LÄNGS EDENRYDSKUSTEN**

Linda Niklasson tar oss med ut bland fåglarna i våra nordostliga delar - samling parkeringen vid Maxi i Bromölla kl. 08.00. Ev. samåkning från parkeringen vid naturum kl. 07.30.
Hör av dig till Linda! Kontaktperson: Linda Niklasson.

Lördag 24 augusti **LINNÉRUNDAN I SENSOMMAR**

Evert Valfridsson tar oss med ut bland sensommarens gäster längs Linnérundan. Drygt 6 km och 4 timmar ska väl kunna ge en del! Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika! Samling och start från p-platsen vid naturum Vattenriket kl. 08.00. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Sön 25 augusti **VAD STRÄCKER I ÄSPET IDAG?**

Vad är aktuellt på sträckfågelfronten så här i slutet av sommaren? Fågelklubbens Sara och Sven Birkedal är på plats i fågeltornet i Äspet mellan kl. 07 och 11 och guidar bland det, som dyker upp (eller ner) här ute! Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Mån 26 augusti **START FÖR FÅGELCIRKELN**

Det är dags att dra igång den traditionella studiecirkeln kring fåglarna och deras liv med Evert Valfridsson som ledare. Första träffen är ikväll kl. 19.00 på Studiefrämjandet, V Storg. 51 H i Kristianstad då vi bl.a. spikar kommande aktiviteter. Vi träffas – varierat inne och ute – ca 12-15 gånger, där inomhusaktiviteterna i mycket utgår från böckerna ”I fåglarnas värld” och från Fågelguiden.
Deltagandet kostar 100:- och kräver att man är medlem i klubben – vilket kostar 125 :-/år!
Anmälan senast 2013-08-24 till Evert på evert.valfridsson@naturskyddsforeningen.se som också kan berätta mer om vad som gäller. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Fre – sön 30/8 – 1/9 **FALSTERBO BIRD SHOW**

Falsterbo Bird Show är en årligen återkommande natur- och miljömässa med fåglar i fokus. Syftet är att öka allmänhetens intresse för naturen i allmänhet och fåglar i synnerhet samt generera ett överskott till fågelskydd och naturvård. I årets upplaga av mässan fick barn- och familjeaktiviteter en framskjuten plats tillsammans med en mängd naturupplevelser för alla. Falsterbo Bird Show äger varje år rum på ridanläggningen (Falsterbo Horse Show) i Falsterbo, nära Skanörs ljung.

Läs mer på www.falsterbobirdshow.se

SEPTEMBER

Lör 7 september **LINNÉRUNDAN I STRÄCKTIDER**

Kl. 08.00 ger sig Evert Valfridsson iväg från p-platsen vid naturum Vattenriket för en tur över Isternäset och längs Härlövstippen, när fåglarnas flyttsträck mot söder bland kan vara ganska intensivt. Vi hoppas få se vad detta innebär för denna tätortsnära del av Vattenriket. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Sön 8 september **SKÅDAR BLAND STRÄCKANDE FÅGLAR**

Greger Flyckt hjälper oss att se vad som är vad i de stundtals ganska täta flockar av sträckande flyttfåglar, som passerar över eller förbi oss. Dock får vi vänta på exakt vart vi tar vägen – det är vädret den här dagen som bestämmer målet, som dock lär bli någon soptipp eller sandigt område inom klubbens område – eller kusten! Samling vid p-platsen naturum Vattenriket kl. 06.00 och sen följer vi efter Greger! Kontaktperson: Linda Niklasson.

Lördag 14 september **GÅS- o. TRANRÄKNING**

Säsongens första gåsinventering ska klaras av den här lördagen – samtidigt som vi försöka hitta de tranor, som rastar i våra trakter på väg mot korkekarna. Hör av Dig till Evert om Du är intresserad av att följa med någon av klubbens 13 gåsräknare ut bland inte bara gäss och tranor utan allt annat i flygväg, som kommer i vägen för våra kikare. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Sön 15 september **LANDÖOMRÅDET MED NILS**

Klubbens ordförande Nils Waldemarsson tar täten och leder oss runt i fågelmarkerna i kustområdet kring Landön. Samling mittemot campingen i Landön kl. 08.00 – meddela Linda om ev. samåkning, som då blir kl. 07.30 från p-platsen vid naturum Vattenriket. Kontaktperson: Linda Niklasson.

Sön 22 september **MERA STRÄCKSKÅDNING**

Vi gör ännu ett försök att se vad höstens fågelsträck har att bjuda på. Dock får det aktuella väderläget kring den här dagen bestämma vart vi åker: kanske någon soptipp eller sandigt område inom klubbens område – eller kusten! Däremot samlas vi senast kl. 06.00 på p-platsen vid naturum Vattenriket och ser var vi hamnar! Kontaktperson: Linda Niklasson.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

OKTOBER

25 sept - 10 okt **RINGMÄRKNING TORHAMNS FÅGELSTATION**

Någon kväll mellan 25 sept och 10 okt åker vi till Torhamns Fågelstation i östra Blekinge med förhoppningen att vara med om ringmärkning av pärlugglor. Men vi kan inte så särskilt långt i förväg säga, när det är som bäst med de här fåglarna och annat kul. Eftersom vädret är avgörande får du ha regelbunden koll på vår hemsida, där vi kommer att lägga ut info om aktiveten 2-3 dagar i förväg. Samåkning från p-platsen vid naturum Vattenriket kl. 17.00 – vi räknar med att vara tillbaks här vid midnatt! Kontaktperson: Ulrika Tollgren.

Lör 5 oktober **FIRA BROR PÅ LINNÉRUNDAN**

Vi samlas på p-platsen vid naturum Vattenriket senast kl. 08.00 för en tur över bl.a. Isternäset och resterna av Härlövs ängar på dagen då Bror har namnsdag! Evert Valfridsson tar som vanligt täten och hjälper till att försöka reda ut, vad vi hör och ser här ute. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Sön 6 oktober **WORLD BIRDWATCH DAY I FRISEBODA**

Det är dags för det återkommande internationella arrangemang, där fågelskådare världen runt samlas och bjuder in andra att njuta av fågellivet. Tillsammans med Anette Strand tillbringar vid förmiddagen i Friseboda och ser t.ex. vilka sträckande fåglar, som dyker upp framför oss på plattformen vid stranden. Samling på p-platsen i Friseboda kl. 7 men det går bra att komma hit ända till kl. 11 då vi avrundar denna ”världsliga” aktivitet! Möjligheter till samåkning från naturum kl. 06.15 för intresserade – hör i så fall av dig till Evert! Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Ons 9 oktober **MAT OCH PRAT: PROJEKT TÄRNOR**

Naturfotografen Patrik Olofsson berättar om våra svenska tärnor vid kuster och insjöar och det nya projekt han är igång med – liksom om aktuella rön kring flyttfåglarnas liv. Arrangör: naturum

Läs mer på www.vattenriket.kristianstad.se/naturum

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Lör 12 oktober **GÅSRÄKNING**

En månad har gått – har det hänt något på gåsfronten? Klubbens 13 gåsräknare letar efter svaret. Hör av Dig till Evert om Du är intresserad av att följa med någon av dem ut i markerna i Kristianstads och Bromöllas kommuner. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Sön 13 oktober **HÖSTFÅGLAR PÅ HÅSLÖV**

Kom till parkeringen på Håslövs ängar senast kl. 09.00 och upplev de höstfåglar som finns här ute! Vi följer med Evert Valfridsson och försöker konstatera om någon av kommande vintergäster redan har anlänt – eller om någon försenad flyttfågel fortfarande inte lämna för sydliga nejder. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Sön 13 oktober **HELDAG I TORHAMN**

Den här söndagen gör vi ett studiebesök på Torhamns fågelstation får uppleva ringmärkning på nära håll. Eftersom området är intressant kan de som vill bli kvar och njuta av sträckande fåglar: kanske drar ejdrarna söderut den här dagen?! Samåkning från Naturum kl.6:00. Heldagsutfärd så ta med rejäl matsäck! Arrangemangen ställs in vid alltför mycket vind eller ”nederbird”.
Kontaktperson: Ulrika Tollgren.

Lör 19 oktober **HÖST PÅ LINNÉRUNDAN**

Kom till p-platsen vid naturum senast kl. 09.00 och följ med Evert Valfridsson och upplev vad fågellivet en höstdag kan vara. Förhoppningsvis både sena sommargäster som tidiga vinterbesökare på plats! Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Fre 25 – sön 27 oktober **FILMBIONAL MED FÅGELHÖJDARE**

Denna förlängda weekend är det dags för film på naturum Vattenriket. Fredagen inleds med ”In transition 2.0” som handlar om människor världen över och deras kamp för att leva på ett mera hållbart sätt. Under lördagen börjar två dagar med många gobitar kring fåglar och fågelliv signerade Mikael Kristersson och Patrik Olofsson. Mikaels ”Starens liv” visas kl. 12.00 och kl.15.00 hans film ”Falkens öga”. På söndagen bjuds vi på Patriks ”Vingar över vattenriket” kl. 11.00. ”Med kärrhökar till Afrika” kl. 13.00 och ”Kroknäbbarnas tid” kl. 15.00.
Mer info kring arrangemangen senare men allvarligt sagt: Boka helgen för fågelgodis!

Anpassa kläder och skodon efter väder och årstid! Ta gärna med fika – vi är ofta ute 3-4 timmar. Ha även för vana att besöka vår hemsida där alla arrangemangen finns uppdaterade om något skulle ändras: www.spoven.com

---

Kontaktpersoner:
Ulrika Tollgren: 0738-08 37 73, ulrika.tollgren@orthanc.se
Evert Valfridsson: 044-32 30 45 el. 070-602 30 45, evert.valfridsson@naturskyddsforeningen.se
Linda Niklasson: 0456-297 90 el. 0709-32 22 52, linda.niklasson@yahoo.com

NORDÖSTRA SKÅNES FÅGELKLUBB

Styrelsen

Nils Waldemarsson ordf	0456-281 22
Jan Linder v ordf	0725-882 051
Anette Strand sekr	0706-984 845
Peo Kjellsson kassör	044-21 15 40
Josefin Svensson	0708-226 589
Greger Flyckt	044-12 16 99
Linda Niklasson	0456-297 90

Lokal rapportkommitté

Nils Waldemarsson (Sammankallande)
Greger Flyckt, (Rapportmottagare)
Floravägen 13, 291 43 Kristianstad
044-121699, *greger.flyckt@utb.kristianstad.se*

Linda Niklasson
Göran Arstad
Hans Cronert
Göran Flyckt
Thomas Lindblad
Jan Linder
Patrik Olofsson
Christer Neideman
Ulf Sjölin
Kaj Svahn

Fågelstationskommitté

Greger Flyckt	044-12 16 99
Patrik Olofsson	044-23 52 21
Kaj Svahn	0703-524 969

Programkommitté

Evert Valfridsson (sk)	044-32 30 45
Linda Niklasson	0456-297 90
Ulrika Tollgren	044-914 34

IT-kommitté

Patrick Tollgren Lazarov (sk) 044-914 34
lazarov@orthanc.se
Ulrika Tollgren (ansv. utgiv.) 044-914 34
ulrika.tollgren@orthanc.se

Sven Birkedal	044-24 87 44
Thomas Lindblad	044-35 12 80

SPOVEN-redaktionen

Patrick Tollgren Lazarov(samk.) 044-914 34
Ekbacken 7, 290 37 Arkelstorp
lazarov@orthanc.se

Jan Linder (ansv. utgivare) 0725-882 051
linder.jan@bredband.net

Emil Andersson 044-21 91 01
emilande@gmail.com

Elin Wetterlöf 0708-981 931
elin.wetterlof@tele2.se

Sven Birkedal (bild redaktör) 044-24 87 44
sven.birkedal@telia.com

Representanter SkOF:s Forsknings- och Fågelskyddskommitté

Nils Waldemarsson
Thomas Lindblad

Samrådsgruppen för Biosfärområde Kristianstads Vattenrike

Nils Waldemarsson
Thomas Lindblad

Trangruppen i Vattenriket

Thomas Lindblad
Patrik Olofsson

Kommunornitolog i Kristianstads kommun

Nils Waldemarsson

Kommunornitolog i Bromöllas kommun

Nils Waldemarsson

Arbetsgrupp grågåsförvaltning

Nils Waldemarsson

Medlemsavgift 2013

Fullbetalande	125:-
Familjemedlem	25:-
Ungdomsmedlem	25:- (upp till 25 år)

Plusgiro 164 24-4

NORDÖSTRA SKÅNES FÅGELKLUBB